

ДОЛЯ ЗВ'ЯЗАЛА ТУГЕ ПЕРЕВЕСЛО

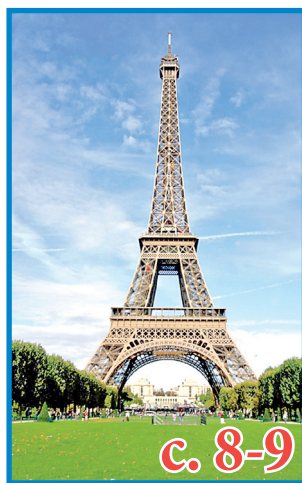
Хормейстер з Кам'янця-Подільського Іван Нетеча зустрічає свою 65-ту річницю щедрим творчим ужином: 30-літнім ювілеєм народної дитячо-юнацької капели «Журавлик» і 20-річчям унікальної хорової школи, фундатором і незмінним керівником яких він є до сьогодні.

с. 6

ЄВРОПА З ВИСОТИ ЕЙФЕЛЕВОЇ ВЕЖІ

Яка вона, Європа сьогодні, що нею так марять українці і намагаються виїхати туди за будь-яку ціну? Наша кореспондентка побувала у двох великих містах – Празі та Парижі – і мала нагоду побачити їх як із середини, так і з висоти двох Ейфелевих веж.

с. 8-9

НУРТ УКРАЇНСЬКОГО СУМЛІННЯ

У Музеї книги і друкарства відкрито виставку, присвячену 75-річчю від дня народження поета, перекладача, критика, публіциста, правозахисника, колишнього політв'язня, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, Героя України Василя СТУСА.

с. 12

МИСТЕЦЬКИЙ ТИЖДЕНЬ

18 січня

Музей сновидінь. Виставка звуків-сновидінь «Бажання початку, або Передбачення кінця»: джейм-сейшн школи етнічних барабанів.

Будинок актора. «Блискучий танок хурделиці. За вікном...» Вечір акордеона – дуети та соло. М. Кашук (кнопковий акордеон), Є. Гаврилук (клавішній акордеон).

19 січня

«Митець». «Акварель. Монотипія». Виставка сучасних українських художників. Виставка триватиме до 31 січня.

Будинок актора. Вечір пам'яті видатного гітариста і композитора А. Шевченка. Вечір веде н. а. України Р. Недашківська.

У клубі «Ліра» концерт за участю професійних та аматорських мистецьких колективів «Радуйся, земле!»

Будинок кіно. Родинний кінозал. Повнометражний анімаційний фільм «Ральф руйнівник». Режисер – Р. Мур (США, 2012 рік).

20 січня

Будинок актора. Леся Українка «Йоганна, жінка Хусова» (історія майже 2000-річної давнини). Вистава КХАТу. Режисер-постановник – К. Сінцілло.

Будинок кіно. Проект «Мистецькі фільми в Будинку кіно». Художній фільм «Зламани». Режисер – Р. Норріс (Велика Британія, 2012 рік).

21 січня

Будинок актора. «Барвистий гай». Вечір вокальної музики. І. Красиліна (сопрано), О. Єфремова (фортепіано), ведуча – О. Субота.

Будинок вчителя. До Дня Соборності України. Літературно-мистецький вечір «Україно, земле моя».

Будинок кіно. Кіноклуб «А ля Франсез». Цикл «Схід». Фільм «Місто». Режисер – Ю. Насралах.

22 січня

Будинок вчителя. Літературно-мистецький вечір з нагоди 115-ї річниці від дня народження українського поета В. Сосюри.

«АВС-арт». Живопис О. Ясенєва (м. Київ).

Будинок кіно. Презентація книг кінознавця, історика кіно В. Миславського. «Дім Миколи». «На крилах зими». Текстильні об'єкти Г. Дюговської (м. Київ).

23 січня

«Триптих Арт». Живопис С. Савченка. Будинок актора. К. Сінцілло. Містична феєрія «До». Вистава КХАТу. Постановка з. а. України В. Кошеля.

Національний палац мистецтв «Україна». «Музика поезії». Ювілейний музично-поетичний вечір російського поета Є. Євтушенка та Радіобенда О. Фокіна за участю І. Бусуліса (Латвія), Л. Любіча (Росія), Ф. Мустафєва (Україна).

Будинок вчителя. «Лечу за ключем перелітних птахів...» Концерт М. Ільчука, викладача вокального відділу Київського інституту музики ім. Р. Глієра.

24 січня

Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків: «Квіти та птахи». Китайський класичний живопис з колекції музею.

Будинок актора. Вечір фортепіанної музики за участю О. Євсюкової.

Будинок кіно. Прем'єра документального фільму «Людина є таємниця». Режисер – М. Мамедов (Кіностудія «Контакт», 2012 рік).

Підготував
Роман СИНЕЛЬНИКОВ

ВРУЧЕНО ПРЕМІЇ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

У столичному Будинку вчителя вручено премії імені Василя Стуса. Почесну нагороду із рук одного з її засновників – Євгена Сверстюка отримали:

Євген Захаров – за багаторічну системну роботу у сфері захисту прав людини, видавничу діяльність та за третю частину «Міжнародного біографічного словника дисидентів. Україна»;

Володимир В'ятрович – за розкриття таємниць архівів радянських спецслужб та актуальну публіцистичну працю «Історія з грифом "Секретно"»;

Ірина Жиленко – за поетичну творчість та книгу спогадів «Номо Feriens», унікального літопису шістдесятників.

Лауреатів премії, заснованої 1989 року, майже 60 осіб.

Уже стало доброю традицією, що премію вручають на Василя. У такий спосіб згадують не тільки Василя Стуса, який народився на Різдво 1938 року, а й Василя Чумака, народженого 7 січня 1901 року, Василя Симоненка (8 січня 1935 року), Василя Еллана-Блакитного (12 січня 1894 року).

«ІСТОРІЯ ПРАДАВНОЇ
ДЕРЖАВИ УКРАЇНИ В ЇЇ ПІСНЯХ»
ВІД ВАСИЛЯ НЕЧЕПИ

14 січня в конференц-залі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського відбувся концерт «Історія прадавньої держави України в її піснях» народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Василя Григоровича Нечепи. Починаючи з 9 березня минулого року це вже 98 концерт народного артиста в рамках проекту, присвяче-

ного 200-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка. Протягом концерту Василь Григорович згадав й інших ювілярів 2013 року. Серед яких Василь Стус (75 років від дня народження) та Микола Тодосійович Негода (85 років від дня народження). Під егідою даного заходу була також презентована книга В. Г. Нечепи «Рід козацький величавий». Отож, побажаймо Василю Григоровичу подальшої плідної творчої діяльності на мистецькій ниві України.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИВАЛЬ
ВЕРТЕПІВ «КАРПАТІЯ»

Цього року 23 та 24 січня в Яремче відбудеться вже четвертий за рахунком фестиваль вертепів «Карпатія», який традиційно організовує Мистецьке Об'єднання «Остання Барикада».

З усієї України – від Закарпаття до Херсонщини, з'їдуться найрізноманітніші вертепи.

Родзинкою фесту має стати «Зірковий вертеп», коли відомі політики, письменники, музиканти, журналісти вбираються в кумедний одяг та намагаються створити конкуренцію професійним у цій справі колективам.

24 січня о 13.00 – парад вертепів з Києва, Київщини, Львівщини, Херсонщини, Житомирщини, Закарпаття, Івано-Франківщини, Черкащини та Буковини (головна площа).

«ЙОРДАНСЬКІ ВЕЧОРНИЦІ»

19 січня, на Водохреща, Етно-Рок Фондація «ТаРУТА» та «Молодий Народний Рух» запрошують усіх киян та гостей столиці на традиційні «Йорданські вечорниці».

Цього року закриватимемо Колядницький сезон у столичному «City Pub». Програма заходу:

19 січня 8:00 – Йорданські купання на Дніпрі.

19 січня 20:00 – Музично-традиційні забави в «City Pub»

Співатимуть:
– Етно-Рок Фондація «ТаРУТА»;
– Фольклорний колектив «Кросна».
Відвідувачі матимуть змогу побачити:
– Автентичні українські танці від гурту «ТаРУТА»;
– Колядування та маланкування від фольклорного колективу «Кросна»;
– Традиційні ігри і забави;
– Презентацію нової колекції модного конопляного взуття в етнічному стилі від Олега Земнухова.

ВИСТАВКА КВІТІВ
СНІГОВОЇ КОРОЛЕВИ

З 2 до 27 січня в Київському Печерському ландшафтному парку, на Співочому полі, триває виставка квітів Снігової Королеви.

Виставка поєднала літо і зиму, стриманість та емоції, енергійність та відпочинок. На ній уперше в Україні будуть продемонстровані художні квіткові композиції заморожені у брилах льоду.

Спеціально для експозиції свої зусилля об'єднали дизайнери КО «Київзеленбуд» та майстри льодових скульптур. За допомогою сучасних технологій, вони створили справжні витвори мистецтва із квітів і льоду. На виготовлення кожної скульптури пішло близько тижня, а в роботі над ними були задіяні кілька фахівців.

У рамках виставки організовані народні гуляння та виступи творчих колективів.

На головній сцені Печерського ландшафтного парку встановлена 18-метрова новорічна ялинка, під якою проводяться всі заходи.

Святкові концерти відбудуться:

19 січня – на честь Хрещення Господнього;

25 січня – на честь свята Тетяни та Дня Студента.

Також під час виставки відбуватиметься ярмарок, на якому всі бажаючі зможуть придбати традиційні українські сувеніри, кулінарні шедеври та зимові традиційні напої.

ВЕЧОРИ ФРАНЦУЗЬКОГО КІНО 2013

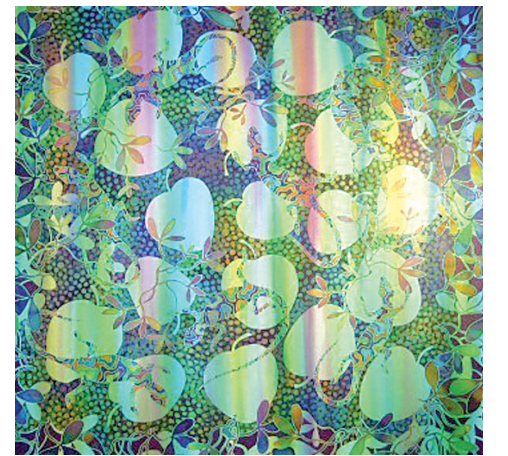
З 24 до 30 січня 2013 року в культурному центрі «Кінотеатр Київ» відбудеться фестиваль «Вечори французького кіно 2013». Це щорічний фестиваль найгучніших французьких кінопрем'єр року. Колекцію нових і кращих французьких фільмів представлять українським глядачам компанії «Артхаус Трафік» та Французький Інститут в Україні. У 2013 році «Вечори французького кіно» відбудуться вже увосьме.

У КИЄВІ ВІДБУДЕТЬСЯ
ВЕЧІР ЧЕСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Літературний портал «LITFEST» за співпраці з Чеським центром продовжує у Києві серію літературних зустрічей «Вечори світової поезії», та радо запрошує всіх охочих 23 січня в Букарню «Бабуїн» відвідати «Вечір чеської поезії».

У рамках події на Вас чекатимуть:

1. Оглядова лекція про сучасну чеську літературу та поезію від Ірини Забіяки.
2. Літературний портрет видатного чеського поета Івана Верніша.
3. Презентація діяльності та проектів Чеського центру в Києві
4. Презентація перекладних проектів Чеського центру.
5. Розмова про особливості перекладу чеської літератури українською мовою. Інформація про перекладені чеські книжки, що надруковані або готуються до друку в українських видавництвах.
6. Читання чеської сучасної поезії українською та мовою оригіналу – чеською;
7. Друга частина проекту «Fool of sense». Інтуїтивне сприйняття 5-ти чеських слів.

ЗИМОВИЙ ПОДАРУНОК
ВІД ІРИНИ ГРОХИ

З 16 до 26 січня Центр Української Культури та Мистецтва запрошує помилуватись художнім текстилем відомої київської мисткині і викладачки Ірини Грохи, який буде представлений на її персональній виставці «...І вітер павутиння срібне носить...»

Основа експозиції – розпис по тканині – 20 текстильних композицій. Всі роботи є дуже живими та динамічними. За словами Ірини Грохи, її творіння – це сміливі експерименти з техніками холодного та гарячого батику, тканинами та фактурами.

Диво у подарунок

Зимові свята – час і для веселощів, і для роздумів про небуденне, вічне. Цю загальновідому тезу цьогоріч із успіхом доводять київські галереї та мистецькі збірки. Адже більшість із них час від Нового року до Водохрещі обрали саме для того, аби пофілософствувати разом зі своїми гостями та авторами-художниками. А «найпродвинутіші» ще й намагаються водночас допомогти ближньому не лише за допомогою мистецьких вражень, а й назбиравши під час благодійних акцій грошей.

Із-поміж усіх побачених найбільш вразив нас соціальний фотопроєкт Марії Омельченко «У пошуках справжнього», що саме цього тижня стартував у відомому столичному арт-центрі Якова Гретера. Можливо, роботи Дмитра Никуліна і не можна назвати «новим словом» у мистецтві фотографії. Але, по-перше, зовсім не для того вони створювалися. По-друге, завдяки благородній меті, яку переслідував шановний автор, йому вибачаєш і «глянцевість» портретів, і навіть перебільшено-яскраві кольори світлин. «У пошуках справжнього» спрямований на

популяризацію проблеми бездомних тварин, а також пошук господарів для утриманців притулку «Сиріус», – пояснюється у прес-релізі. Інакше кажучи, у розпал зимових морозів у Гретера намагаються допомогти не абстрактним, а живим, і таким, що і справді не виживуть без тепла людських сердець (у всіх сенсах!) тваринам, які перебувають у знаменитому столичному притулку «Сиріус». Агов, потенційні хазяї собак і котів, долучайтесь до гарної справи!

Її, до речі, охоче підтримали найвідоміші українські зірки і впливові люди,

серед яких: співачка VARDA, група MMDANCE, OKSI, DIONNA, LAVIKA, Наталія Валевська, Віктор Павлік, рекордсмен Олександр Шапель, Маргарита Січка, олімпійська чемпіонка Ірина Мерлені тощо. Підтримуючи ідею популяризації притулків і бажаючи показати, що хатніх тварин потрібно вибирати не «по моді», а для душі, на фотографіях Дмитра Никуліна, зроблених у фотостудії TimeStudia, вони разом із чотирилапими вихованцями «Сиріусу» розповідають кожен свою історію.

«Проєкт «У пошуках справжнього» розкриває тему справжніх почуттів – любові, прихильності, відданості, які властиві кожному, незалежно від статусу. На

світлинах зірки українського шоу-бізнесу постають перед глядачами справжніми, а допомагають їм у цьому брати наші менші. «Любіть нас такими, якими ми є!», – закликають учасники проєкту», – пояснюють свою концепцію організатори фотовиставки.

Леонора Янко, директор галереї арт-центру Я. Гретера, каже: «Ми з радістю підтримали дивовижно світлий проєкт Марії Омельченко. Вона нагадує нам про вічні істини простим і зрозумілим способом. І, можливо, саме «світло зірки» стане поштовхом до того, щоб у вас з'явився відданий чотирилапий друг!»

Усі гроші від реалізації фотопроєкту «У пошуках справжнього» підуть на підтримку притулку «Сиріус».

І був «День Сьомий»

Про вічне можна розмірковувати по-різному. Хтось робить це з молитовною серйозністю. А дехто... сміючись. Про те, що саме сміх споконвіку є чи не найголовнішою зброєю, а водночас і людським оберегом супроти будь-якого зла, добре пам'ятають у галереї «Триптих

АРТ», де на суд глядачів представили найфеєричнішу виставку двох молодих українських скульпторів Ганни Кисельової та Федора Богинського «День Сьомий».

«І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. І

поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив», – віщає Книга Буття (2:2,3). На це київські скульптори Ганна Кисельова та Федір Богинський відповідають: «Як відомо з надійних джерел, Бог творив усе суще шість днів поспіль, не знаючи ні спочинку, ні втоми.

У день же сьомий Бог зупинив свою бурхливу діяльність, і вельми задоволений всім, що накоїв, перейшов із креативного стану до стану рекреації, тобто відпочинку, вельми необхідного всім творцям.

Для будь-якого плоду творчої діяльності є час народження – процес виникнення, і час виходу у світ – коли плід відривається від свого батька і починає самостійний рух назустріч долі.

Цей світ не пам'ятає свого батька. Ці картини і фонтани не знають, хто їх створив. Вони просто є – чисті, красиві і наповнені».

Насправді, свою назву виставка у найстарішій вітчизняній галереї отримала за назвою однієї з найвідоміших скульптур Кисельової «День Сьомий». Про історію її створення, а разом із тим і всього найкумеднішого в Україні скульптурного циклу «Фонтани», сама авторка розповідає так:

«Якось мені спало на думку, що Київ варто зробити не лише найзеленішим, а й

найфонтаннішим містом нашого маленького всесвіту. Ця думка наштовхнула мене на ось таку серію фонтанчиків, кожен із яких – модель великого фонтана, що діє, і кожен зроблений під певне місце Києва. «Басейн», наприклад, під покинутий фонтан на Львівській площі (нині знищений). «День Сьомий» – для Володимирського парку. «Мамочка» – для центрального пологового будинку. «Спрага» – для пляжів Труханового острова.

«Фонтани» Кисельової кочують з виставки на виставку (наприклад, стали окрасою і останнього за часом Великого Скульптурного салону у Мистецькому Арсеналі). І щоразу викликають справжнісінький фурор, не кажучи вже про щирі посмішки глядачів. Як, зрештою, і інші твори скульпторки. Її «Бабця класична», що розсілася просто на лаві у парку Шевченка, серед молоді, взагалі вважається одним із неофіційних символів столиці.

Із Федором Богинським Кисельову об'єднує гарне почуття гумору, спільний факт – скульптура. І зрештою те, що обидва митці входять до складу відомого «скульпторського» угруповання «П'ятка» (разом із колегами Костянтином Смирницьким, Олександром Смирновим і художницею Анастасією Подеревянською). Незважаючи на відносно юний вік (народився у 1978 році), Федір також є одним із найвідоміших вітчизняних скульпторів «нової хвилі». Його твори зберігаються у провідних українських музеях, а 2005-го він навіть отримав грант президента на створення пам'ятника-присвяти Марії Примаченко. (Відтоді він прикрашає подвір'я альма-матер обох художників, НАОМА, і теж вважається однією з цікавинок столиці).

Втім, у рамках «Дня Сьомого» Богинський представив свій живопис у дусі Анрі Руссо. Це не стало його дебютом як живописця (наприклад, зовсім нещодавно персональна виставка Богинського проходила в арт-центрі Я. Гретера, згадуваного нами сьогодні у іншому контексті). Проте картини сприймаються відмінним доповненням до скульптур. І що найголовніше, саме завдяки ним довершеного вигляду отримує концепція проєкту – відтворити майже первозданий світ, «чистий, красивий і наповнений», хоча й не без наїву. Яким Бог точно залишився би задоволений.

Сторінку підготувала Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Виставковий сезон-2013 у Галичі

11 січня в Картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич» відкрито новий виставковий сезон. Започатковано його презентацією творів заслуженого художника України, лауреата Шевченківської премії Євгена Безніска. Виставкою розпочато цикл заходів до відзначення 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка, яке вшановуватиметься на загальнодержавному рівні у 2014 році.

На експозиції представлено близько 50 пастельних робіт під назвою «Та не однаково мені...» за мотивами творів Тараса Шевченка. Вони є ілюстраціями до всіх нам відомих поезій «Вітре буйний, вітре буйний», «Катерина», «Перебендя», «Утоплена», «Гамалія», «Сова», «Сон», «Невольник», «Кавказ», «Неофіти», «Садок вишневий коло хати» та десятків інших. Це тільки незначна частина представленої Безніском власної Шевченкіани, оскільки загальна кількість його творів на дану тематику сягає більше трьох сотень.

На відкритті заходу виступили: лауреат Шевченківської премії Євген Безніска, його дружина – Олесь, генеральний директор – науковий керівник Національного заповідника «Давній Галич» Олександр Береговський та головний спеціаліст управління

Картина художника Євгена Безніска

культури, національностей та релігій Івано-Франківської обласної державної адміністрації Андрій Чемеринський.

У вітальному слові митець висловив щиру подяку організаторам виставки і одночасно підкреслив значимість для держави двох історичних дат, які відзначатимуться в цьому та наступному роках: 1115 р. з часу першої літописної згадки про Галич (2013 р.) та 200-ліття від дня народження Т. Шевченка (2014 р.).

За словами Безніска, всі українці зростають із Шевченком.

Він також є одним із таких українців, які з Кобзарем ідуть через усе життя. Автор виставки здійснив багато подорожей Шевченківськими місцями в Україні та Російській Федерації. Цікаво, що митець не погоджується з тим, що він ілюструє твори Шевченка. За його твердженням, він «...старіється створити візуальні образи творів Кобзаря, для того, щоб вони швидше сприймалися читачами. Мої твори є розповідями про твори Шевченка».

Дружина митця Олесь Безніска розповіла про творення

майстром сюжетів на теми Голодомору, чудових околиць природи в межах Чорнобильської зони.

Подружжя Безнісків висловило щиру подяку за співпрацю у популяризації творів живопису художника мистецтвознавцю Христині Береговській (м. Львів). Усіх присутніх вони запросили на огляд експозиції у власній майстерні – музеї у Львові (вул. Л. Мартовича, 5).

Важливі думки висловив генеральний директор – науковий керівник Національного заповідника «Давній Галич» Олександр Береговський: «Дана виставка є прекрасною! Її відкриття в Галичі є реальним заходом для вшанування Тараса Шевченка – заходом практичним, не «паперовим». Із іншого боку, ця виставка є популяризацією творчості Євгена Безніска. Вважаю, було б цікаво у Картинній галереї одночасно читати «Кобзаря» Шевченка і дивитися зображення, створені до цього твору Безніском, – саме в такому поєднанні це було б оригінально і пізнавально. Тому маємо на меті організувати таке дійство у нашій галереї для учнів шкіл та гімназій... Євген Безніска з великим пієтетом відноситься до рідної землі. Назва виставки «Та не однаково мені» є дійсно життєвим кредом

Безніска. Сьогодні кожен із нас має можливість поспілкуватися з митцем, обмінятися думками...»

На згадку про відкриття виставки О. Береговський подарував майстру фотоальбом про красу природи галицької землі «Невідомий Галич».

Заохоченням для відвідання експозиції може стати оцінка творчості художника мистецтвознавцем Христіною Береговською: «...У Шевченкіані Безніска дуже відчутні елементи фольклору, що допомагає передати новим поколінням красу українського багатства. Літературний матеріал митець співвідносить із народною культурою України. Загалом Шевченкіана Безніска є синтезом різноликих сюжетів, характеристик орієнтальних і прозахідних, міфологічних і язичницько-українських, казкових і легендарно-історичних, козацько-героїчних, які зафіксувалися образом через Шевченкове слово пензлем художника нашої доби...»

Приходьте до Картинної галереї Національного заповідника «Давній Галич» і спробуйте пізнати творчість Шевченка-поета крізь призму бачення Безніска-художника!

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ,
член НСКУ

У Київському будинку вечерних відкрилася виставка живопису художника Юрія Пацана.

Прохолодний зимовий вечір, настояний на різдвяних празниках, ураз перетворився у теплу зустріч із друзями, митцями, одноподумцями. Стіни великої зали прикрашають картини Юрія Пацана. Зізнаюсь, коли моя колега запросила на виставку й назвала прізвище художника, я перепитала: «Пацан – це що?» На що вона ствердно відповіла: «Пацан – прізвище талановитого художника! А втім, щось є в тому!»

Коли потрапила до зали, пригадала, що ці картини вже якось бачила в Українському фонді культури. Ще тоді відчула тепло від робіт. «Неперевершений майстер», – сказав Борис Олійник, заприпитивши мою зацікавленість.

І, справді, хіба можна встояти біля картини з розкішним букетом бузку. Здається, ще мить і зала наповниться ароматом. А он золотиться пшеничне поле... Теплі кольори повертають у рідні краї, наповнюють душу сонцем і теплом. Роботи виконані так майстерно, що ніби ти потрапляєш в реальність: на галявину лісу чи зустрічаєш схід сонця біля ставка. Або ж ось «Різдво». Все довкола снігом замело: як нинішньої зими. Самотня хатинка на околиці села. Маленький вогник у

Душа, напоєна красою

віконці свідчить про те, що там затишно і тепло, що на столі кутя і дванадцять страв... Неперевершений триптих «Зима». Стиль, техніка й тематика робіт захоплюють водночас.

Дивує інше: художник Юрій Пацан, інвалід першої групи, спеціальної освіти не має. Веселий, життєрадісний і невгамований, він радо зустрічає гостей на візочку. В його очах стільки радості, оптимізму й життєдайності, що за кілька хвилин забуваєш, що він на візочку. Традиційні представлення гостей, вітання... А мене заворожують роботи й відлуння фрази: «Бог дав талант»...

Таки наділив Всевишній Юрія талантом, перед тим врятувавши... Бо хіба думав у дитинстві чи юності, що буде художником. Хіба що малим розмальював сільські ворота батьківської хати в селі Пархомівка, що у Володарському районі на Київщині, звідки родом. А ще полюблив малювати карикатури на шкільних порушників. Та життя диктувало свої умови: працював токарем, електриком... А коли були потрібні люди робити заміри в зоні ЧАЕС, Юрій був першим, хто туди поїхав (сьогодні має другу категорію ліквідатора Чорнобильської АЕС).

Учасники ансамблю «Дивоцвіт» вітають Юрія Пацана з відкриттям виставки

А потім той жажливий нещасний випадок, який стався у 1999 році. Юрій був за кермом, а тут, де не візьмись – корова. Аби врятувати її, він шукав виходу... Кажуть, машина не підлягала ремонту. Самого Юрія вдалося врятувати. Хоч і не гарантували лікарі йому більше ніж «горизонтальне» положення...

– Для мого діагнозу – розрив хребта та спинного мозку на 11 міліметрів, – уже велике досягнення, що я сиджу на візку, – оптимістично налаштований художник.

– Звісно, було складно і фізично, і морально, – говорить Юрій.

– У родині підросли Іванка та Інна. Я не мав права звалитися на плечі жінки.

Дружині Тетяні дійсно було суцужно, бо на зарплату вчителя початкових класів велику родину не втримати. Тим паче, що з чоловіком вони жили душа в душу, і Таня за будь-яку ціну ладна була боротися за його здоров'я.

...І чого тільки не перепробував він робити, коли приїхав додому з лікарні. Навіть вирізав із пластикових пляшок, робив ікебани. Та якось йому порадили спробувати малювати. Два роки працював у горизонтальному положенні. Неймовірно важко і

складно. Згодом почав боротися й потроху перемагати недугу. Вдавалися йому пейзажі, натюрморти, портрети. Перший – портрет батька, який, на жаль, рано пішов із життя.

Перші персональні виставки Юрія Пацан улаштував у селі Чабани, що на Київщині, де нині мешкає. Неодноразово його твори бачили односельці з рідної Пархомівки.

Зараз його роботи розлетілися по світах. Цього року Юрій Пацан відзначатиме 50-річчя. Ось і розпочав рік вдало – відкрив чергову виставку. У лютому вона помандрує до музею Миколи Островського в Шепетівці. А в березні його полотнами насолоджуватимуться у музеї Тараса Шевченка в Каневі.

Він – лауреат Премії імені Миколи Островського, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня.

Серед багаточисельних гостей на виставці – класний керівник подружжя Софія Михайлівна Мамайсур, піснями обдаровував ансамбль «Дивоцвіт» із села Новосілки, що у Києво-Святошинському районі на Київщині. Мабуть, і сам Юрій Пацан не здогадувався, яке чудове і тепле свято подарував своїм гостям серед зими. Завітайте! Переконайтеся!

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

Мистецтво художньої повстини

У Національній парламентській бібліотеці України перед новорічними святами під назвою «Ілюзія присутності» відкрилася виставка талановитої дніпропетровської художниці Ганни Часовських, улюбленою тематикою якої є краса та первозданність природи. Спілкування з рідною природою надихає молоду мисткиню на високу творчість, дає художниці наснагу й натхнення, стає невичерпним джерелом її творчих ідей.

У колі мистецьких інтересів української майстрині можна побачити олійний живопис, акварель, малюнок, батик та фільц. На виставці представлено понад тридцять картин Ганни Часовських. Її твори вражають, передусім, своєю щирістю, тим, без чого справжнє мистецтво немислиме. І це, мабуть, найвиразніша риса її полотен.

З раннього дитинства Ганна мала хист до малювання, до декоративно-прикладного мистецтва. Тож із підручних матеріалів у неї часто народжувалися цікаві аплікації, колажі, листівки для друзів і близьких. Захоплювали ляльки та м'які іграшки у виконанні Ганнусі, а також натюрморти з пап'є-маше та прикраси з бісеру. У старших класах школи Ганна серйозно захопилася малюнком та живописом. Зрештою це захоплення привело її до художньої студії Олени Анісімової, а згодом і до студії живопису члена Національної спілки

На відкритті виставки художниці

художників України Валерія Соєни. Після школи Ганна закінчила Придніпровську державну академію будівництва та архітектури, а образотворче мистецтво залишилося її постійним хобі.

Нинішня виставка робіт Ганни Часовських у Національній парламентській бібліотеці України вже четверта у її творчій біографії. Дві персональні виставки художниці проходили у Дніпропетровську. Перша під назвою «П'ять стихій» (маються на увазі: земля, небо, повітря, вода та енергія) відбулася у галереї Дніпропетровського інституту інженерів транспорту, а друга – «Радість упізнання» – в Арт-галереї Університету імені Альфреда Нобеля. У Києві в Державній науково-педагогічній бібліотеці імені

В. О. Сухомлинського виставка робіт Ганни Часовських під назвою «Первозданність» мала широкий резонанс у мистецьких колах. Відкриття виставки робіт мисткині у Національній парламентській бібліотеці України відзначалося не лише захопленням глядачів, а й зацікавленістю фахівців у галузі декоративно-прикладного мистецтва. І це не дивно, адже Ганна Часовських працює в унікальних техніках образотворчого мистецтва, головними з яких у її арсеналі є батик з використанням ручних розписів на тканинах та фільц – сучасна художня повстина.

Власне, фільц – це образотворчий твір, виконаний не фарбами на полотні, а кольоровою непряною вовною на певній основі – своєрідний живопис

кольоровим волокном. Virізнують кілька напрямків у художній повстині, в залежності від технології закріплення зображення на полотні. Традиційним є мокре валяння – старовинний ручний спосіб виготовлення художньої повстини за допомогою валяння вовни у лужному середовищі. Така техніка дозволяє робити як плескаті декоративні панно, шалі, предмети інтер'єру, так і об'ємні декоративні вироби, приміром сумки, іграшки, рельєфні деталі інтер'єру, а також вовняні капелюхи, які представила Ганна Часовських у великому асортименті. Сьогодні стає популярною у дизайнерів техніка валяння вовною по шовку, так зване нановаляння. У цій техніці виробляються дивовижні за красою й легкістю матеріалу шалики й палантини, що художниця з успіхом продемонструвала глядачам на відкритті своєї виставки.

У своїй техніці фільца Часовських використовує разом із технікою мокромо валяння ручну голкопробивну техніку. У цьому випадку спочатку за допомогою мокромо валяння виконується малюнок, фон майбутнього панно, а згодом на нього накладають дрібні деталі картини, іноді об'ємні фрагменти, що кріпляться голками для фільцювання. Така техніка дозволяє робити не лише плескаті роботи, а й рельєфні композиції. Серед представлених на виставці особливо захоплюють картини: «Осіньні

парк», «Макове поле», «Видубичі», «Липень». Як мені здалося, художниця в експериментальній повстині використовує аплікації з інших матеріалів, навіть розшиває свої роботи бісером. Такий спосіб за своєю технологією найближчий до живопису. Зображення викладається на полотні за ескізом, нібито пишеться полотно, деталі у деяких місцях причіпляються голками, і, коли художник задовольняється результатом, повітряну картину закріплюють остаточно пробивкою спеціальними голками.

Галерея представлених на виставці творів Ганни Часовських ще раз засвідчує й доводить, що роботи з художньої повстини здатні не лише захоплювати шанувальників високого мистецтва, а й прикрашати наше сучасне життя нарівні з іншими видами прикладного мистецтва, нарівні з живописом, прикрасами з каменю, дерева та металу, привносячи тепло високої творчості у сучасні помешкання. Тепло випромінюється не лише від незвичайного матеріалу, з яким працює художниця, а й від рук майстрині, яка робить посправжньому улюблену справу.

Тож, запрошуємо відвідати «Ілюзію присутності» самобутньої дніпропетровської мисткині Ганни Часовських. Виставка триватиме до 21 січня 2013 року у фойє II поверху НПБУ, за адресою: м. Київ, вул. М. Грушевського, 1.

Олександр БАКУМЕНКО

У галереї «Мистецька збірка» проходить виставка картин зимової тематики під жартиливою і дещо іронічною назвою «Зимець прийшов».

Чи знаєте ви, що таке зимець? Про значення цього цікавого слова нам розповів директор галереї Максим Волошин: «Зимець – це коли радієш тисняві в автобусі, бо так тепліше; коли з даху перед самим носом падає величезна бурулька; коли переш панчохи в талому снігу, бо зима відключила воду та електрику; коли дівчина тулиться до хлопця, бо їй холодно.

Романтичний зимець приходить до українського села, що вже добу без світла. Поетичний зимець – коли засніжені сільські

В Україну прийшов «Зимець»

хатинки пробуджують у пам'яті щось тепле і казкове з дитинства. Небезпечний зимець – коли ковзанка на тротуарі замаскована снігом. Корисний зимець – під снігом не видно сміття, на вулицях охайно до відлиги».

Цією експозицією організатори наголошують на тому, що як би тяжко нам не було у зимовий період, все-таки життя прекрасне, і в усьому є свої плюси.

«Зиму важко пережити без гумору і філософського настрою. Зимець загартовує дух українця, розвиває кмітливість, відточує навик

живання, – продовжує пан Максим. – Кожен гість знаходить на виставці щось близьке для себе, адже зимець не оминув жодного українця».

Тут можна побачити пейзажі в селі, місті, у Карпатах, очима дітей і безхатченків.

Привертає увагу картина Володимира Подлевського, від якої віє теплом, пахне океаном, милують око зелені пальми, і відразу хочеться літа. Ось така зима в Індії, там зимця немає.

Представлено роботи від довоєнних часів до сьогодення класиків живопису: С. Шишка, М. Глуценка, А. Коцьки, С. Бакаєва, Ф. Захарова, авангардистів – А. Криволапа, І. Марчука, Б. Буряка, В. Дейсуна, К. Кудрявцевої тощо.

Найстаріша картина – з творчого доробку Йосипа Бокшая, датована 1924 р., найновіша – Михайла Деяка, написана за кілька днів до відкриття виставки.

Всі ці полотна об'єднує суто українське явище і світовідчуття – зимець, який зближує, шокуює і надихає кожного.

Й. Бокшай «Сутінки»

В. Чаус «Діти»

В. Непійкиво «Хата»

Аліна ОНОПА

Доля зв'язала туте перевесло

Хормейстер з Кам'янця-Подільського Іван Нетеча зустрічає свою 65-ту річницю щедрим творчим ужином: 30-літнім ювілеєм народної дитячо-юнацької капели «Журавлик» і 20-річчям унікальної хорової школи, фундатором і незмінним керівником яких він є до сьогодні.

Тугим перевеслом оперезаний творчо-зернистий сніп видатних здобутків Митця. Капела і хорова школа – два опертя Івана Михайловича, два крила стрімкого лету Вожака, що веде за собою 70 «журавлят» і 205 вихованців школи. Завдяки яскравому таланту, самовідданій праці, професіоналізму, новаторським пошукам маестро «Журавлик» став лауреатом і дипломантом численних національних та міжнародних конкурсів і фестивалів. Вітчизняна й зарубіжна преса не раз відзначала високу виконавську культуру хору, художньо-емоційне та образне наповнення виконуваних ним українських народних пісень, духовної музики, оригінальних творів вітчизняних і зарубіжних композиторів – у репертуарі капели їх понад 100!

Щорічно хор дає по 50–70 концертів у найпрестижніших концертних залах, виступає у церквах різних конфесій України, Польщі, Болгарії, Німеччини, Іспанії, Литви. «Через духовну музику, – каже Іван Михайлович, – ми долучаємо хористів до віри, Бога, виховуємо у них повагу до представників різних віросповідань». І де б не співали юні хористи – на

концертних майданчиках чи у церквах і костелах, просто неба чи у сільських клубах – висока майстерність і хорова культура не залишали байдужими серця слухачів.

«Журавлик» озвучував і брав участь у фільмах про рідне місто («Квітка на камені», «Фортеця над Смотричем», «Музикомолитва», «Сійся, родися», «Імена»), виступав на радіо і телебаченні. Національна радіокомпанія України записала 50 творів капели. Незабаром вийде компакт-диск із Різдвяною програмою, де буде представлено 22 колядки та щедрівки. А Київський інститут біографічних досліджень підготував та опублікував інформаційний матеріал про Івана Нетечу і його дітище у книзі «Ювіляри України. Події та особистості XXI століття».

Другим, не менш важливим для Івана Нетечі творчим крилом є хорова школа, де, на

відміну від дитячих музичних шкіл в Україні, вивчають не п'ять, а одинадцять дисциплін. Тут паює атмосфера товаришкості й творчого змагання. Як директор Іван Михайлович вміло поєднує амбітність молодих педагогів з мудрістю досвідчених фахівців. Ось як визначає він своє виховне кредо: «Ставлення до кожного хориста, учня школи, має бути по-батьківськи теплим, добрим і поважним. Усі вихованці для мене – рідні! Я кажу це без пафосу й перебільшення. У нас довірливі стосунки. Дітей не обманеш. Тож я завжди з ними щирий і відвертий, водночас – вимогливий. Довіру важко здобути, а от втратити...»

А ось як висловився про Івана Нетечу художній керівник і диригент Стрийського муніципального чоловічого хору «Каменярь»

Степан Целюх: «За 30 років своєї праці він урятував не одну долю!»

Вихованці школи успішно продовжують навчання у мистецьких закладах України та Європи. Варто назвати бодай кількох випускників: Андрій Бондаренко, який виступав у багатьох оперних театрах світу, а минулого року здобув титул «Співак світу» на міжнародному конкурсі оперних співаків у Великій Британії; піаністи Євген Геплюк, Мирослава Слесар, Олена Прокопова, Клавдія Старцева, Надія Торяник; бандуристка Тетяна Ізовіт, співачки Діна Малецька, Оксана Томків, Анна Зотьєва, співак Андрій Кремінський та багато інших, що вже стали лауреатами міжнародних і всеукраїнських конкурсів. Дехто з них

дарує свою виконавську майстерність меломанам Болгарії, Литви, Польщі, Німеччини, Словаччини та інших країн. «Радіє душа, коли про моїх вихованців кажуть люди добре слово!», – зізнається їхній наставник.

Тож нехай на крилах пісень «Журавлика» та чарівних звуків юних музикантів хорової школи завжди лине удача, не міліє джерело натхнення і бажання співом прославляти Україну в усіх куточках світу! Нехай творчий ужинок цих двох колективів і надалі міцно зв'язується тугим перевеслом непересічного таланту маестро!

Микола КУЛЬБОВСЬКИЙ,
письменник,
викладач Хмельницького
музичного училища
імені Владислава Заремби

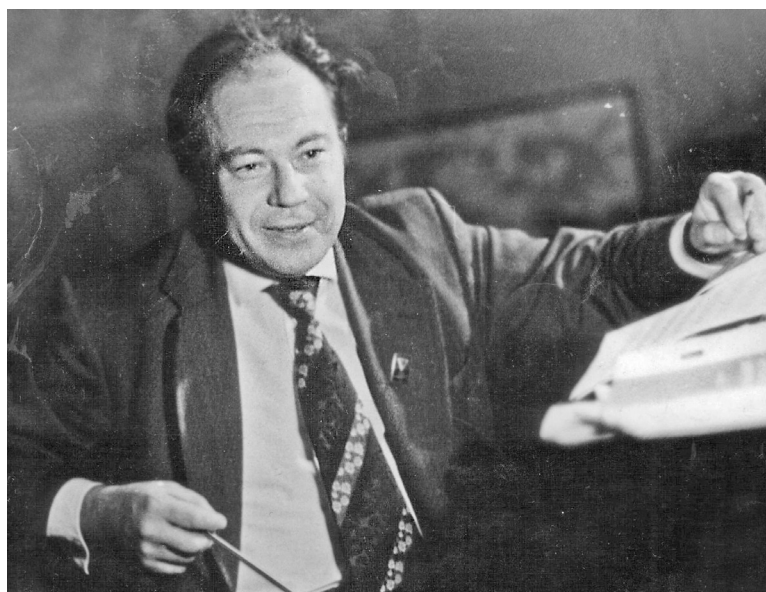
Іван Нетеча та капела «Журавлик»

Він усе ще з нами

«Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану...»

Ліна Костенко

Холодного зимового вечора в залі Кіровоградського музичного училища було тепло і по-родинному затишно. У цей ювілейний, восьмидесятий рік від дня народження талановитого педагога, композитора, фундатора теоретичної науки Кіровоградщини Кіма Шутенка силами колективу музичного училища відбувся великий концерт, присвячений пам'яті маестро. На жаль, два роки тому після тяжкої тривалої хвороби Кім Олександрович відійшов у кращий світ, але для багатьох ця людина стала незабутньою, а зустріч із ним – поворотним пунктом життя. Серед його учнів – народний артист Росії та України, заслужений діяч мистецтв, популярний нині композитор Ігор Крутий. «Усім, що я зараз знаю, я

Кім Шутенко

зобов'язаний моєму улюбленому вчителю – Кіму Олександровичу», – зізнався напередодні концерту Ігор Якович, відвідавши рідне музичне училище. На знак особливої пошани й подяки видатний продюсер підніс молодим музичним талантам

Кіровограда неабиякий подарунок – рояль «Steinway».

Концерт, натхненником і ведучою якого стала одна з учениць Кіма Олександровича, нині викладач училища, кандидат мистецтвознавства Марина Долгих, був побудований у формі

своєрідного рондо, де рефреном проходили фото та відеослайди, а епізодами слугували різножанрові твори композитора. Повернутися в минуле допомогли спогади його учнів, які щиро та проникливо, зі сльозами на очах розповідали про улюбленого наставника. Перед слухачами постав образ непересічної і надзвичайно доброї людини, прекрасного викладача, автора оригінальної педагогічної методики, спрямованої на виховання музиканта, глибоко закоханого в свою професію. Заснувавши відділ теорії музики в Кіровоградському музичному училищі, Кім Олександрович здійснив 22 випуски студентів, багато з яких стали видатними музикантами, диригентами, композиторами, педагогами.

Відкрив концертну програму дуже динамічний твір, сповнений яскравих контрастів, – симфонічна поема «Чугайстер» у виконанні симфонічного оркестру музичного училища. Серед значного жанрового розмаїття найширше в концерті була представлена камерно-вокальна сфера творчості композитора. Ліричні

романси, жартівливі та дитячі пісні вирізнялися неочікуваними інтонаційними зворотами й ладовою примхливістю. Інструментальні твори, такі як прелюдії та «Ескіз» для фортепіано, скрипкова «Балада», а також Фортепіанний квінтет, чудово проілюстрували ще й цікаві ритмічні знахідки композитора – активне використання перемінних розмірів, синкопованих ритмів і переакцентування. Справжньою родзинкою програми став Концерт для фортепіано з оркестром, написаний Кімом Олександровичем для власної доньки. Його блискуче виконав у супроводі камерного оркестру музичного училища зовсім юний піаніст, учень музичної школи Єлисей Гавриленко.

Під звуки останнього номера програми, пісні «Хорошо» у виконанні дитячого хору, слухачі мали змогу ще раз пригадати її автора – такого ж світлого, усміненого, завжди готового допомогти, порадити, навчити. Він усе ще з нами – в житті музичного училища, у серцях вдячних учнів, у своїй натхненній музиці.

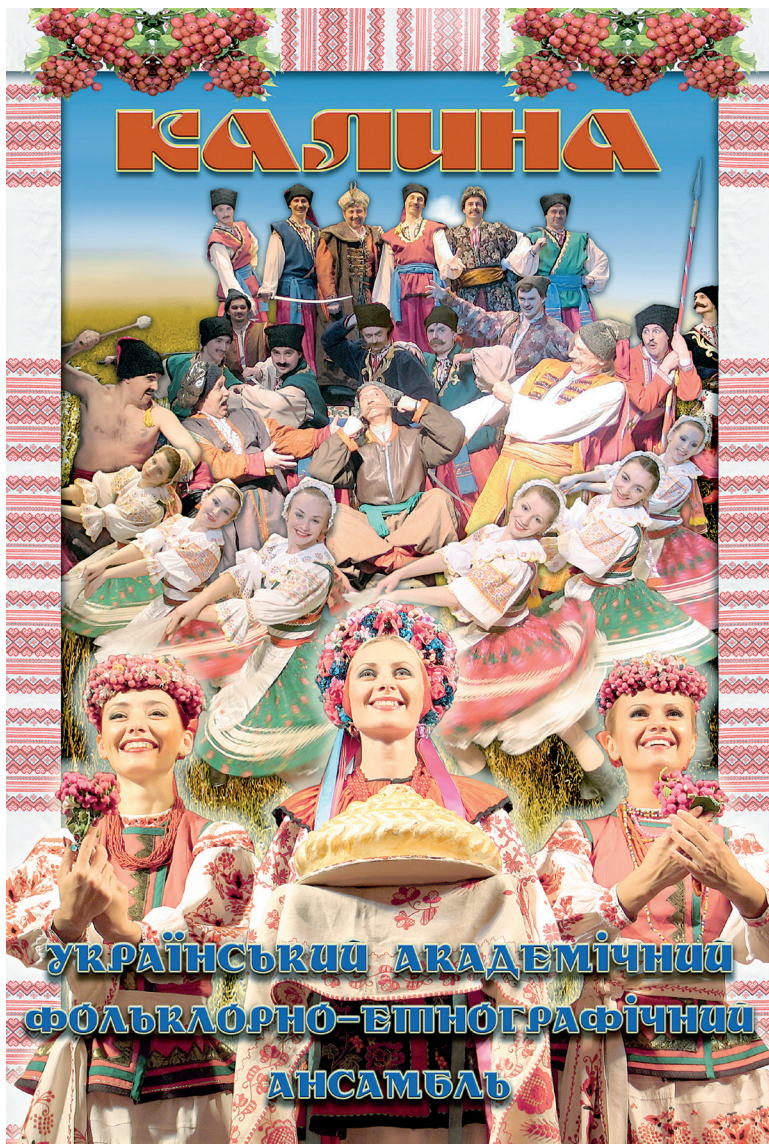
Єлизавета ТКАЧЕНКО

«Калинова моя Україна»

Незабаром у Київському національному академічному театрі оперети відбудеться концерт «Калинова моя Україна» академічного фольклорно-етнографічного ансамблю «Калина».

Ось уже чверть віку будить нас від сну національного забуття творчий колектив «Калини». У піснях оспівана, в легендах втаємничена, в поезії прославлена, калина цвіту білого, листу кучерявого, плоду пурпурового, образ фантазією та мрією українською пошанований. Із найперших програм-вистав ансамблю взяв за мету – розбудити українську душу, повернути до пошанування всього, що Богом на цій землі створено, а насамперед власної гідності. Колектив є ніщо інше як феєрверк жанрового симбіозу: музики, танцю, співу, живопису. Мальовничі, чіткі за своєю музично-хореографічною формою сценічні картини, в яких народний танець поєднується з сучасною лексикою, прикрашають скарбницю української сьогodenної культури.

У творчих пошуках «Калина» поступово наближається до головного завдання – досягти синтезу всіх видів фольклорного мистецтва в його сценічній інтерпретації. Цікавими були останні доробки. Серед них фолк-шоу – опера-гопак «Карась та султан», фольклорна музична драма «Чарівниця», Різдвяне вертепне дійство «Ой дай Боже!», народний мюзикл «Колода»,

балет-фолк-містерія «Обранець сонця», вистава «Козацька вольниця» та опера М. Леонтовича «На Русалчин Великдень». Такий шлях ансамблю до створення власного твору, котрий наочно

продемонстрував би можливість поєднання різних напрямків розвитку народної пісні, музики, сценографії. І це логічно, адже колектив уособлює собою унікальний союз музичної творчості,

опікується спільним квітучим деревом, де квіти і плоди різні, а корені спільні та міцні. Академічну гілку презентує ансамбль солістів «Благовість», естрадно-популярну – гурт «Козацькі забави», а народну – ансамбль «Калина».

Кожен колектив налічує певну кількість років мистецької діяльності і є самодостатньою та надзвичайно яскравою творчою одиницею. Не втрачаючи власного обличчя, це об'єднання покликане максимально багатогранно відобразити барвистий світ української пісні.

Тому на глядачів чекає незабутнє поєднання популярної, народної та духовної української музики.

За словами художнього керівника ансамблю «Калина» В. Дебелого, цього року планується створення нового мистецького проекту – «Українське весілля Київщини». «Це буде сучасна робота великої форми, яка не

повторюватиме чи копіюватиме минулі доробки, а постане перед глядачем у якісно новому форматі. І я вважаю, що саме таке об'єднання колективів, гармонічно поєднаних, допоможе створити фантастично красиву казку у формі одноактного спектаклю «Українське весілля».

Із цим погоджується і народний артист України, художній керівник гурту «Козацькі забави» А. Верес, сподіваючись на плідну співпрацю над майбутніми проектами. «Якщо розглянути це творче об'єднання, що налічує три колективи, кожен несе свою функцію. «Козацькі забави» вносять естрадно-сучасну козацьку пісню. Ми намагаємось в жартівливій формі підвести глядача до серйозних речей».

Запрошуємо всіх шанувальників української пісні долучитися до багатогранної концертної феєрії під назвою «Калинова моя Україна», яка відбудеться 21 січня у Київському національному академічному театрі оперети. Початок о 19:00.

Роман СИНЕЛЬНИКОВ

Гурт «Козацькі забави»

Я прийшла з тисячоліття

Так називається новий сольний альбом солістки Національного радіо України Світлани Шапошник.

Нещодавно Світлана презентувала його в Оріхові (Запорізька область), де виросла, де має багато рідних і близьких людей. Концерт у районному будинку культури Світлана присвятила не лише виходу альбому «Я прийшла з тисячоліття», а й десятиріччю своєї творчої діяльності.

Голос співачки з діапазоном у дві з половиною октави може звучати як сопрано і як альт. Вона чудово співає а капела, також їй підвладний академічний спів. Свого часу Світлана Шапошник працювала солісткою козацького ансамблю пісні і танцю «Запорожці», одночасно вчилася у Харківській академії мистецтв.

– А було ж колись, – розповідає Світлана. – Пригадую, що співати почала років у п'ять. Виходила у двір, брала до рук скалку і починала копіювати Аллу Пугачову: «Мій ангел сизокрилий» чи «Айсберг». Сусідки не витримували й просили бабусю: «Тамаро, прикрути радіо! І чого це Пугачову безперервно крутять там!»

Пізніше дідусь із бабусею подарували улюбленій онучці фортепіано. А вже із сімнадцяти років почала займатися вокалом у Алли Павлівни Ібрагімової.

Та як і в кожного з нас, у житті Світлани стався поворотний випадок. Років десять тому поїхала на Всеукраїнський фестиваль

Світлани Шапошник

«Боромля». Трішки розхвилювало її ставлення суддів до конкурсантів – здобула третє місце. Та була приємно вражена, що її голос почув сам Анатолій Авдієвський, який також був членом журі. Це завдяки його високим оцінкам Світлана виборола

призове місце й отримала від пана Авдієвського запрошення до Національного заступного академічного народного хору імені Григорія Верьовки.

На фестивалі у Боромлі Світлана співала «Пісню про матір» на слова Бориса

Олійника. Відтоді Борис Ілліч частенько запрошує артистку на всілякі заходи, високо цінує її талант.

– Люблю українську пісню, музику, – говорить Світлана. – Без неї вже не мислю життя. Це, певно, з молоком матері. Та й як воно може бути інакше: народитися в такому чудовому краї, де сонце і соняхи, мальви і вишні, море і сонце, Дніпро і Хортиця.

А які неперевершені сценічні костюми у співачки!

– Це робота моєї землячки, народної майстрині Таїсії Мазур. Маю від неї два костюми. Сумую, що зовсім недавно Таїсія Михайлівна відійшла в інші світи...

На сьогодні Світлана Шапошник співпрацює з багатьма сучасними українськими поетами та композиторами. В її репертуарі більше трьохсот пісень! Найкращі з них земляки почули на сольному концерті у рідному місті. І котиться залогою пісня: «При долині кущ калини», «Рідна мати», «Сизокрила молодість», «Пісня серця»...

«Я прийшла з тисячоліття, з клена і верби.

Я прийшла – з води й повітря, з щастя і журби...

І нехай в любові й мирі, ніжна пісня ця –
Ваші добрі, ваші щирі зірива серця.»

Зала наповнюється оплесками – найдорожчим дарунком для виконавиці, а трирічний син Богданко допомагає мамі розставляти квіти від вдячних слухачів.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Європа з висоти Ейфелевої вежі

Яка вона, Європа сьогодні, що нею так марять українці і намагаються виїхати туди за будь-яку ціну? Чим живе, які цінності сповідує? Наша кореспондентка цими днями побувала у двох великих європейських містах – Празі та Парижі – і мала нагоду побачити їх як із середини, так і з висоти двох Ейфелевих веж. І тут нема жодної помилки, бо точна копія символу Парижа, тільки у п'ять разів менша, є у Празі. Мешканці чеської столиці називають її Ейфелівкою.

Отож звідси, з Ейфелівки, й розпочалося наше знайомство зі столицею Чехії, а колись – Священної Римської імперії.

ПРАГА: ДУХОВНІСТЬ І СЕКУЛЯРИЗАЦІЯ

Підходимо до старовинних мурів XII століття, за якими

– знаменитий Страгівський монастир, національна культурна пам'ятка Чехії. Колись він виконував важливу оборонну функцію: захищав Прагу із заходу. У минулому це був центр католицизму, культури і віри. В ареалі монастиря знаходиться броварня 1629 року, де ченці варили пиво. Цей промисел зберігся в монастирі й до сьогодні.

Є при монастирі вісімсотлітня бібліотека – центр слов'янської писемності і культури. Вона функціонує й досі, але вхід до бібліотеки платний. На території монастиря також функціонують музей книги та інститут книги. Вхід у монастирський храм, де похований святий Норберт, теж за гроші. І ми ще не раз чути мемо під час екскурсії по Празі: «А зараз можете купити собі свиточки і підійти до мощей святих». Для нас, паломників з України, було трохи

дивно це чути, але прагматична Європа заробляє на всьому, навіть на мощах святих. Чехія у цій європейській палітрі вирізняється тим, що це найбільш секуляризована країна. За останнім переписом лише 45 відсотків населення визнали себе віруючими.

Попри явні ознаки секуляризації, для паломників, туристів, які цікавляться духовними святинами чеської столиці, є місця, які варто відвідати і які справді вражають. Це наперед Празька Лорета – храм Діви Марії, який вважається копією храму в Назареті. Тут є дві дерев'яні балки зі справжнього будиночка, в якому колись жила Діва Марія. Храм вінчає дзвіниця з 27-ма дзвонами, передзвін яких відтворює мелодію гімну Діви Марії. Існує повір'я, що ці дзвони самі задзвонили. Місце справді унікальне й привертає увагу багатьох туристів та паломників.

Інше унікальне місце поклоніння паломників – костел Богородиці Переможної при Кармелітському монастирі зі статуеткою Всемилоствитого Богодитятка Ісуса. Ця воскова статуетка знаходиться у боковому вівтарі храму, й вона унікальна. Кажуть, що в основі статуетки є часточка дерева з хреста, на якому був розп'ятий Ісус Христос, й звідси – її чудодійні властивості.

Справжній «вибух у камені» – храм святого Віта, який будувався шістьсот років. Повна назва храму – святого Віта, святого Вацлава і святого Адальберта. Тут є мощі цих святих.

Головна святина Чехії, осідок Празького архієпископа, храм, біля якого знаходиться президентська резиденція. І на місці, де колись перебували чеські королі, а зараз засідає парламент і працює президент країни, немає ніяких загорож, туристи вільно ходять по Празькому граду.

КУРАНТИ З ДВАНДЦЯТЬМА АПОСТОЛАМИ

Бути в Чехії і не побувати на знаменитому Карловому мості – це те саме, що бути в Римі і не бачити Папи Римського. Вражаюча, грандіозна споруда довжиною 520 метрів, найстаріший міст через річку Влтаву у Празі і другий за довжиною міст у Чехії. Його збудували за наказом короля та імператора Священної Римської імперії Карла IV, видатної постаті чеської історії. Існує повір'я, що король Карл IV заклав наріжний камінь Карлового мосту 9 червня 1357 року о 5 годині 31 хвилині – таким чином, момент закладення мосту утворює цифровий паліндром 1–3–5–7–9–7–5–3–1. У цьому – символ довговічності.

Згідно з переказом, з Карлового мосту скинули шанованого в Чехії святого Яна Непомуцького. І начебто, в місці, де його тіло ввійшло у води Влтави, над водою виникло сяйво у вигляді п'яти зірок. Саме тому Непомуцький відтоді зображується з п'ятьма зірками над головою. Доторкнутися до скульптури святого і загадати бажання намагається кожен турист.

Через браму з двома вежами виходимо на один із корпусів знаменитого Карлового університету, а далі шлях пролягає до ще однієї атракції для туристів – знаменитого Празького годинника.

Годинник показує роки, місяці, дні та години, час сходу і заходу Сонця, час сходу і заходу Місяця, а також положення знаків зодіаку. У центрі циферблату розташована Земля, довкола якої обертається Сонце. Щогодини відбувається невелика

вистава в традиціях лялькового театру середньовіччя. Фігурки, що є втіленнями людських вад і таких доміант людського життя, як смерть або неминуча розплата за вчинення гріхів, починають рухатися: скелет смикає за мотузку дзвін, янгол здіймає та опускає караючого меча. У віконцях годинника змінюють один одного дванадцять апостолів і вкінці цієї міні-вистави кукурякає півень...

Майстра, який збудував це чудо на Старій ратуші ще в 1410 році осліпили – щоб більше ніколи цього не повторив.

ПАРИЖ: ВЕЛИЧ І... ЗЛОДІЙСТВО

Далі наш шлях пролягав до Франції, до її серця – Парижа... Ні Париж, ні Версаль не були для мене відкриттям. Вони постали у всьому своєму блиску і красі ще п'ятнадцять років тому, коли вперше відвідувала Францію.

Начитавшись французьких романів, усю дорогу мріяла побачити Булонський ліс, і ми приїхали ввечері в Париж саме в Булонський ліс. Там нас чекали парижани, у сім'ях яких ми мешкали... Сьогодні про Булонський ліс краще не згадувати. Він має дурну славу. Там збираються особи нетрадиційної орієнтації і також представники найдревнішої професії, тільки чоловічого роду...

Тоді для мене були відкриттям Лувр і Версаль, Монмарт, собор Паризької Богородиці і символ Парижа Ейфелева вежа. Збереглися найкращі спогади від перебування мільйона гостей – молоді з усього світу, яка приїхала в Париж на зустріч з

Папою Римським Іваном Павлом II. Ми вільно ходили паризькими вулицями, спілкувались і усміхались одні одним.

«... По одному не ходіть, будьте особливо обережні в районі станції метро і в самому метро, захойте надійно документи і гроші, бо у вас можуть відібрати сумку...», – такі перші настанови дає менеджер при поселенні в готель Сейнт Дені, що в пригороді Парижа. Екскурсовод Катя, яка показувала нам найвидатніші місця французької столиці, теж відразу попередила про крадіжки. Нашу колегу обікрали на самій вершині Ейфелевої вежі – витягнули із рюкзака гаманець, коли та захоплено оглядала вечірні краєвиди Парижа. Зі спробою крадіжки ми стикнулись у Версалі, знаменитому палаці, збудованому королем Сонця Людовиком XIV. Щось подібне відбувається й у Луврі, там на кожному кроці висять попередження про крадіжки. Особливо обережним

Але, повернімося до Лувру, до Джоконди, біля якої зустрічались всі українці, які приїхали в Париж із України, Італії, Іспанії, з різних куточків Франції на інтронізацію єпископа Бориса Гудзяка у соборі Паризької Богоматері. Владика Борис призначений Папою Римським Апостольським екзархом для українців греко-католиків у

бачив такої великої кількості людей, а він вмщує понад три тисячі осіб! Уперше в історії у католицькому Нотр-Дамі правилась візантійська літургія з такою численною участю українців.

Це було справжнє українське свято в Парижі. Ще зранку гурти українців і поодинокі особи з синьо-жовтою символікою зустрічались у різних куточках Парижа: на площі Конкорд, біля Ейфелевої вежі (і ці прапори розвивались на її вершині), у Луврі... Ближче до обіду всі прибули до українського храму святого Володимира, який знаходиться майже в центрі французької столиці, неподалік від Лувру, і звідти розпочалась величава процесійна хода українців на чолі з єпископами, священиками, монахами і монахинями по Сент-Жермен, одній із центральних вулиць Парижа, до Собору Паризької Богоматері.

У самому соборі відбулась візантійська літургія, яку очолював Глава Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав Шевчук, і йому допомагали українські єпископи та священники. Це було справді величаве дійство під готичним склепінням старовинного храму! Не боюсь цього слова, бо візантійська літургія зберегла свою пишноту із давніх імператорських часів: величавість, блиск священничих шатів, урочистість

і чудовий літургійний спів, який ми, українці, явили цього дня Європі. А вона, ця секуляризована Європа, дивилася і дивувалася.

У європейському храмі звучала багатоголоса молитва українською мовою, а владика Борис звертався до присутніх французькою, англійською, німецькою, італійською, польською, російською мовами. Візантійська літургія містить такий цікавий елемент возсідання владики на трон (звідси й походить слово інтронізація). І цей трон у соборі, де не раз коронували французьких королів, цього разу посів українець, представник візантійського, східного

обряду. Можливо, у цій події Бог бачить сенс: перший крок до об'єднання Церков?

У ці дні Україна враз була у центрі уваги парижан. Недавно у Луврі відкрилась виставка скульптур Георга Пінзеля, і її рекламу ми бачили чи не на кожному кроці, навіть у метро. Бачили її численних відвідувачів у Луврі, як вона справляє враження на парижан і гостей. І попри всі внутрішні негаразди, Україна цими днями постає перед європейцями у позитиві, ділиться з ними своїми мистецькими скарбами і скарбами віри.

Надія ПАСТЕРНАК
Фото Йосип МАРУХНЯК

слід бути там, де велике скупчення людей, як от біля Джоконди. Переважно злодійським промислом займаються приїжджі із країн «третього світу», вихідці з колишніх французьких колоній, з якими Франція чомусь не може собі дати ради. Є великі економічні проблеми у самій країні, посилюється безробіття.

Франції, Бельгії, Нідерландах, Люксембурзі та Швейцарії. Це й була основна ціль нашої мандрівки до Парижа.

**ВИЗАНТІЙСЬКА ЛІТУРГІЯ
У КАТОЛИЦЬКОМУ ХРАМІ**

Собор Паризької Богоматері, який тепер більше відвідують туристи, аніж віруючі, уже давно не

Вертеп у Парижі

Удруге цього року відбувся вертеп біля Ейфелевої вежі в Парижі. Започаткувавши минулого року це Різдвяне дійство, переконалися, що воно сподобалося не лише українцям, а й французам та гостям Франції.

Цього року вертеп поставили французькою мовою. Власне, я й написала сценарій з українськими колядками. У французів 6 січня – свято їхнього Водохреща, яке називається «Епіфані». Тому на площі нас радо вітали і багато французів, які прийшли подивитися на наше дійство.

Довелося бути і засновником вертепу, і керівником, постановником, сценаристом, костюмером, візажистом та декоратором. Декорації допомагав готувати мій чоловік Володимир та син Борис. Костюми виготовили спільно з донечкою Наталією.

Вертеп провели у співпраці з українсько-французькою асоціацією «Ідеї без кордонів», яку очолює Марія Сергенюк. Вона допомагала з приміщенням на репетиції, придбанням атрибутів.

Активну участь у дійстві взяли члени Паризького відділення малої академії літератури і журналістики, прогресивна молодь Парижа. Слова подяки хочеться сказати учасникам вертепу: Наталії Боднарчук, Юлії Стадник, Христині Буряк, Ірині Когуляк, Назару Білому, Віктору Тельнюку, Ігорю Перегірняку, Івану Боднарку, Володимирі Смолярському, Анастасії Буряк, Анастасії Сергенюк, Олександрі Боднарку та Ірині Перуті. Особлива подяка за допомогу в організації та проведенні вертепу родинам Боднарук, Крамар, Стадник, Щербанюк, Голоднюк, Кабанець, Мельник, Андруник.

Понад двісті людей відвідали наш вертеп-виставу. Зацікавлено слухали французи, іноземці, які на той час перебували біля Ейфелевої вежі. Багатьох зацікавила українська символіка.

Українські колядки і щедрівки залюбки підхоплювали іноземці.

Любов БОДНАРЧУК
Фото авторки.
Париж

ПРИНАГІДНО

ВІД КОРИФЕЇВ ДО СУЧАСНОСТІ ЧЕРЕЗ ВИСТАВИ

Цієї п'ятниці в Інституті проблем сучасного мистецтва у Києві презентують книгу «Театральне мистецтво України ХХ століття: Антологія вистав», видану під завісу 2012 року в київському видавництві «Фенікс». Це видання, створене авторським колективом, що об'єднав кращі театрознавчі сили України, побачило світ завдяки фінансовій підтримці програми «ІЗ» Фонду Ріната Ахметова «Розвиток України». І можна сміливо стверджувати, що така праця – безпрецедентна.

Чи не вперше в українському театрознавстві увага дослідження зосереджена виключно на основному елементі сценічного процесу – на виставі. «Антологія...», по суті, зібрання театрознавчих «портретів» спектаклів театрів України ХХ – початку ХХІ століття, емблематичних для окремої стадії творчого руху.

Відтак, театр від доби корифеїв (список розпочинає «Наталка Полтавка» І. Котляревського трупи М. Кропивницького, втілена 1885 р.) до сьогодення (його завершує «Берестечко» Л. Костенко, створене у Рівненському обласному музично-драматичному театрі 2006 р.) існує в праці у двох вимірах: як процес становлення вітчизняних мистецьких шкіл та як вагомий сегмент загальноукраїнського культурного контексту. Тож це не про-

сто окремі рецензії на вистави (як у відомих «Спектаклях ХХ століття», виданих у Росії): на відстані понад сторіччя зроблено «зріз» театральної ситуації. Статті про різні постановки одного твору іноді охоплюють майже 100 років, що дає можливість простежити, як трансформувалися підходи до однієї й тієї ж п'єси протягом тривалого часу, як змінювалася сценічна «мода»...

Автори «Антології» мали на меті максимальне розширення історії та географії поданого сценічного матеріалу. Тому в праці на рівних співіснують знамениті та менш відомі вистави, які оприявнюють ту чи іншу грань театральної реальності. Так само сценічні колективи, що є національним надбанням, рядують із трупами, чия творча діяльність мала локальніший характер і тривала менший час.

Наостанок, відзначимо ретельно підібраний візуальний ряд (де є справді унікальні фото) та солідний науковий апарат видання. Людина, яка цікавиться вітчизняним театром, може скористатися не лише викладками авторів, а й тими численними посиланнями на інші джерела, що ними рясніють сторінки «Антології».

Надія СОКОЛЕНКО

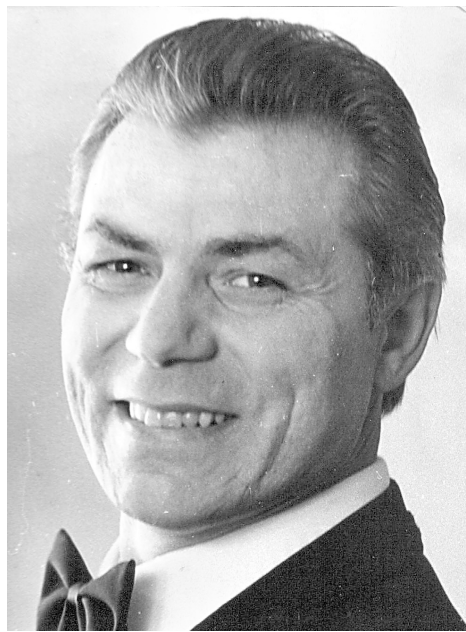
«...До тихих вод, до ясних зір»

3 нагоди 80-ліття від дня народження Анатолія Мокренка

Коли слухаєш українську народну пісню у високохудожньому виконанні, визріває думка, що, мабуть, кожен співак якнайкраще проявляється саме через неї. Багато значить те, як він її відчуває, як переживає, інтерпретує. Народна пісня – саме той камертон, який відображає генетичний зв'язок співака зі своїм народом. Герой моєї розповіді – народний артист України та СРСР, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка Анатолій Мокренко обрав високу мету – не тільки гарно співати, хвилювати публіку й діставати насолоду від своєї праці, а й прислужитися народові, пробуджуючи в нього національну свідомість, духовність. І ми ототожнюємо видатного співака з громадським діячем, котрий свою енергію, темперамент утілює у корисних конкретних справах – співпраця в Національній спілці театральних діячів України, Товаристві української мови «Просвіта» імені Тараса Шевченка, чи бодай його публіцистична діяльність, особливо в часи застою, коли активно відстоював духовні цінності в авторських статтях, есе, порушував питання історії народу, його культури, національної пам'яті. Власне Анатолій Мокренко – співак, який своїм талантом зміцнює дух, несе радість не лише відвідувачам концертних залів, а й тим, що далеко позаним, слухають його в радіо- і телепередачах. У складні дев'яності роки, усвідомлюючи важливість розв'язання проблем культурологічного розвитку України, він мужньо взяв на свої плечі керівництво Національною оперою.

Не можна оминати педагогічної діяльності співака. Не один рік він дбайливо плекає обдаровану молодь, котра успішно перемагає на різноманітних конкурсах. І це достеменно правильно – митець, який закінчив Київську консерваторію 1968 року в класі відомого співака та педагога Олександра Гродзинського, набувши досвіду та слави, продовжує традицію наставників.

Звичайно, шлях митця формується в тому середовищі, де він народився, зростав і виховувався. Для нього це рідне село Терни на Сумщині, де звучала народна пісня, яка склала в його естві оту вразливість до музики, звуку, слова. Та не одразу Анатолій Юрійович став співаком. Він успішно закінчив

Київський політехнічний інститут, кілька років працював геологом і лише тоді, коли вже була нестерпною прага висловитися через звуки, коли він зрозумів, що без співу жити не може, вступив до консерваторії. В його особі ми маємо доволі рідкісне явище, коли співак цікавий у різних жанрах, переконливий, тому що вміє мислити і крупними

Анатолій Мокренко не тільки володарював на великій оперній сцені, а ще й уміло пропагував це мистецтво серед молоді, із задоволенням співав у студентській аудиторії, в сільських клубах. Естетичне виховання майбутнього покоління – ідея, якою він і досі переймається.

мазками оперної сцени, і бути камерно-тонким, вразливим у мініатюрі, романсі, де точно відчуває кожну фразу, слово, нюанс, психологічний відтінок. Проте для мене, диригента, він передусім видатний оперний співак.

Понад два десятка років мав щастя працювати з Анатолієм Юрійовичем, і серед його величезного оперного репертуару, що налічує близько 40 партій, є багато таких, які робили разом, опрацьовували на репетиціях у класі, творили на сцені, переживали. Та все ж бо хочу зазначити, що з особливою любов'ю, навіть синівською, він ставиться до української опери – класичної та сучасної. «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського, «Наталка Полтавка» М. Лисенка, «Ярослав Мудрий» Г. Майбороди, «Тарас Бульба» М. Лисенка, «Золотий обруч» Б. Лятошинського – опери, в яких Анатолій Юрійович був серед найяскравіших виконавців.

Як справжній артист і прекрасний співак він легко долає вокальні й стилістичні проблеми в будь-якій опері – італійській чи німецькій, французькій чи російській.

Я мав задоволення працювати з Мокренком – мислячим співаком і актором, який ніколи не чекав готових рішень від диригента і режисера. Приходив на репетицію з уже опрацьованим матеріалом, що є доволі цінною професійною рисою кожного митця. У нього завжди пульсувала якась свіжа думка стосовно трактування партії загалом чи її певних фрагментів, і його пропозиція була цікавою, нешаблонною. У мистецтві, як у філософії, мають бути альтернативні думки, рішення, бачення, трактовки – аби рухатися вперед.

Багато років я диригував оперою «Тарас Бульба», в якій він виконував партію Остапа. Мало того, що це було переконливо, виразно, музикально – він уповні відтворював образ справжнього героя. (Насправді, коли дивився оперу, ловив себе на думці, що краще вже мабуть і трудно зробити цю партію. Мабуть, таким повинен бути Остап.) Це був достойний син свого батька, герой, отакі йшли на боротьбу і, захищаючи Україну, склали свої буйні голови в її ім'я у світі, і саме завдяки таким реальним прототипам ми здобули свою державу.

Анатолій Мокренко не тільки володарював на великій оперній сцені, а ще й уміло пропагував це мистецтво серед молоді, із задоволенням співав у студентській аудиторії, в сільських клубах. Естетичне виховання майбутнього покоління – ідея, якою він і досі переймається. І тому він – співак-просвітник, співак-демократ, котрий після престижних сцен Європи, Америки, Канади з радістю виступав у рідному селі, в найскромніших залах, де зазвичай ненастроений інструмент.

Його камерний репертуар широкий і різноманітний. Камерна класична література й народна пісня стилістично й інтонаційно плавно переходять у такий

значимий пласт вокальної літератури, як пісні сучасних українських композиторів. Маю на увазі таких популярних авторів, як О. Білаш, П. Майборода, А. Кос-Анатольський, І. Шамо тощо. Він розніс їхні пісні по світах, долучився до них своєю майстерністю. Кожну пісню виконував хвилюючим серцем, щиро, переконливо, наче звиряв її зі своїм нелегким життям, і тому в його виконанні вона набувала певного підтексту та перетікала у філософський роздум.

Тож цю розповідь можна завершити висловлюванням самого співака, де він щиро зізнається, що хвилює і болить йому сьогодні:

«Мене непокоїть те, що й багато-багато поколінь – це зміцнення нашої державності. Це для мене основний сенс буття. Коли є висока мета, і вона дуже близька до здійснення, то ми повинні чимось жертвувати в ім'я державності, в ім'я нашого загальнолюдського і особистого щастя.

Оптимізм народжується з того, що будь-який сильний народ світу не знає тупиків. Він усе одно знаходить вихід. Нагальне для нас – це віра.

А пісні – це історія нашого незборимого духу. Часто виконував у концертах українську народну пісню «Ох, не стелися, хрещатий барвінку», де пульсує оптимізм, віра в те, що ми перейдемо через рубежі труднощів. Співаю про того козака, котрий доволі філософськи ставиться до своїх пригод і виходить – на світлий шлях, «... до тихих вод, до ясних зір».

Іван ГАМКАЛО,
диригент, народний артист України

Кіно для тих, хто родом із дитинства

16 січня у столичному Будинку кіно з успіхом відбулась прем'єра художнього фільму «ROCK 'N' BALL». Особливістю показу став підвищений інтерес молоді до картини.

І справді – молодих людей, а також середнього віку, зібралось в залі помітно більше, ніж зазвичай. Прийшли навіть сім'ї з дітьми. І це не дивно, тому що сам режисер та сценарист Дмитро Приходько запропонував називати стрічку «сімейною», яка є цікавою як дітям, так і їхнім батькам.

У десятирічного Діми немає батьків. Він хоче грати у футбол, але, щоб вступити до футбольної школи, необхідно привести до тренера батька. У хлопчика є лише день, аби знайти батька на кілька годин, і доля дає йому шанс – Дмитрик його знаходить.

Рок-музикант Тімон із Польщі, став жертвою «п'ятики з місцевими» – його обіграли. Єдиний «претендент» не зовсім підходить на роль «зразкового татуса», але «на безриб'ї і рак – риба», тому Діма будь-що намагається увійти в контакт із Тімоном. У того немає ні грошей, ані документів, він думає лише про цигарки та випивку і теревенить про дідуся, якого хоче знайти. Проблема в тім, як порозумітися, адже Тімон поляк і не розуміє російської!

Д. Приходько, В. Черкасов

Герої переживають не одне випробування, знаходять відповіді на безліч запитань. Кожен із них водночас і жертва обставин, і одержимий своєю метою борець.

На показі ми, глядачі, познайомилися із режисером фільму Дмитром Приходьком та оператором Віктором Черкасовим.

Дмитро Приходько навчався в університеті театру, кіно і ТБ імені Карпенка-Карого (факультет режисури), є випускником Польської Міжнародної кіношколи ім. Шиллера в Лодзі, що подарувала світові весь цвіт польського кіно. Режисер документальних фільмів брав участь у виробництві художніх фільмів

«На білому катері», «Між першою і другою».

Оператор Віктор Черкасов працював у кінокомедії «На білому катері» (реж. В. Мельниченко), серіалі «Колишня», на зйомках кліпів відомих естрадних виконавців.

«Картина знята в Україні, і бюджет український, – розповів режисер Дмитро Приходько. – На кінофестивалі «Молодість» відбулася українська прем'єра.

Мені було цікаво, як розвивалася б історія за обставин, коли зустрілися дорослий і дитина – неприкаяні, самотні, із закритими навколо дверима. І це була б так би мовити зустріч дитини-дорослого і дорослої дитини.

Актори підбиралися в картину – як серце підкаже. Я вважав, що Томаш Собчак може зіграти цього персонажа. Добре, коли актор знаходить свого героя, а герой – свого актора. Це справжня гармонія, і тут головне, аби режисер не завважав, ще я і намагався. А хлопчика (Олексій Мінько) знайшов абсолютно випадково в Бердянському будинку творчості, в дитячому танцювальному гуртку».

Режисер був вражений, наскільки багато талановитих дітей в Україні, адже обирали головного героя з-поміж 500 юних претендентів на роль. Нелегко було підбирати «ключі» до маленького актора, який під час зйомок якось навіть заплакав,

вирішивши, що погано грає... у футбол. Довелося пояснити, що під час монтажу частини фільму будуть склеєними, і цього ніхто не помітить. Тепер у багажі юного актора є знання, що кінематограф складається не тільки з майданчика.

Режисер розповів, що картина в 2011–2012 роках пройшла відбір на 18 фестивалів і навіть виборола три призи. Достатньо зауважити, що «ROCK 'N' BALL» – єдина від України повнометражна картина, представлена на Каннському кінофестивалі-2011.

Дмитро Приходько назвав щастям мати аудиторію, яка розбирається в кіно, працює в ньому, бо саме такі глядачі зібралися в залі Будинку кіно. Від них ми почули чимало схвальних відгуків.

«Європейський рівень, приголомшлива робота оператора, вміння тримати картинку. Сюжет, уявлення і сама ідея з мінімальним бюджетом – це комедія зі змістом, але не перевантажена філософією, досить серйозні речі сприймаються легко, з гумором», – переконана художниця Євгенія Кузьменко.

Приємно, що саме в Україні на початку 2013-го, оголошеного Рокком дитячої творчості, ми змогли подивитися цікаву стрічку за участю талановитих дітей.

Світлана СОКОЛОВА
Фото авторки

Відродити Одеську кіностудію довірено молоді

Останнім часом журналісти забули дорогу на Одеську кіностудію, бо вже давно творче життя там завмерло. А коли й стрекочуть знімальні камери, то здебільшого московських кінематографістів. Виняток становили хіба що мітинги й пікети одеської громадськості, яка протестувала проти спроб закрити студію, розбазарити її розташовану на березі моря територію. В акціях протесту, на яких піарилися деякі політики, головним чином брала участь творча молодь. Та завжди в їхньому колі я бачив старійшину кіностудії, заслуженого діяча

мистецтв України, організатора і незмінного директора унікального студійного музею Вадима Костроменка.

Його багатий досвід оператора й режисера-постановника, автора стрічок «Вершники», «Причал», «Квартет Гварнері», «Сто перший», «Секретний фарватер» – то велика школа майстерності для тих, хто вирішив присвятити себе служінню десятій музі. Мій добрий знайомий Вадим Васильович торік у колі своїх численних послідовників і учнів відзначив 55-річчя роботи на Одеській кіностудії. На ювілейному вечорі, що відбувся в літературному музеї наприкінці листопада, він виглядав молодим і щасливим. А найбільшою його радістю, як він сам сказав, було те, що після шестирічної перерви Одеса знову почне знімати своє кіно.

Цього року заплановано випустити серію короткометражних фільмів, які потім будуть об'єднані в один повноекранний художній фільм. Ідею цього проекту запропонував нещодавно призначений на посаду директора студії Андрій Зверев, який уже встиг чимало зробити для впорядкування складного

механізму кіновиробництва. На його пропозицію було оголошено конкурс серед молодих дебютантів великого кіно на кращий сценарій. Вже є домовленість із Міністерством культури про державне фінансування цього проекту.

Як розповів мені член комісії з відбору сценаріїв та режисерів Вадим Костроменко, на сьогодні випробувати свої сили вирішили двадцять учасників. Прискіпливе журі віддає перевагу сценаріям, що відрізняються своєю інновацією,

актуальністю тематики і соціальною направленістю, драматичним історіям та пригодам. Бажано, щоб кожна короткометражка несли позитивний заряд і була цікава всім верствам населення, особливо вітається гумор. Шість кращих сценарних робіт будуть запущені у виробництво в рамках державного замовлення. Постановниками таких 10–20-хвилинних стрічок будуть режисери-дебютанти. На жаль, не всі вони мають вищу кінематографічну освіту, тож багатьох новачків майстрам екрану доведеться брати під свою опіку. Вадим Васильович висловив упевненість, що цей колективно створений фільм гідно представлятиме Одеську кіностудію в широкому прокаті.

Хочеться вірити, що Мінкультури знайде всі можливості для підтримки молоді кінематографічної порослі, якій довірено відродити колишню гучну славу найстарішої у країні кіностудії. А ще дуже хочеться, аби на це повідомлення відгукнулися одеські меценати й на ділі довели, що вони люблять рідну Південну Пальміру до глибини своєї кишені.

Вадим Костроменко

Сергій ГОРИЦВІТ
Фото автора

Нурт українського сумління

У Музеї книги і друкарства відкрито виставку, присвячену 75-річчю від дня народження поета, перекладача, критика, публіциста, правозахисника, колишнього політв'язня, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка (помертньо), Героя України (помертньо) Василя СТУСА (1938–1985).

Перший стенд виставки представляє прижиттєві публікації Василя Стуса. У 1959 році в «Літературній газеті» надрукована перша добірка віршів Василя Стуса з передмовою Андрія Малишка. «...Природа поезії не любить одноманітності. І ми бажаємо йому цю «ранню тривогу» за свій поетичний труд ніколи в житті не одлюбити, не загубити», – писав у передмові Андрій Малишко.

1963 року Василь Стус вступив до аспірантури Інституту літератури імені Тараса Шевченка АН УРСР (спеціальність «Теорія літератури»). У Києві він входить у коло молодих вільнодумних письменників і митців, які відомі в історії України як «шістдесятники», відвідує літературні вечори дисидента Івана Світличного. За перший рік навчання в аспірантурі йому вдається надрукувати кілька критичних статей, написати перший розділ майбутньої дисертації «Джерела емоційності художнього твору». І вже 1964 року Василь Стус передає до видавництва «Молодь» свою першу поетичну збірку «Круговерть», але рецензент Л. Нагнибіда звинуватив автора в ідеологічній незрілості, і рукопис було відхилено.

Книжки Василя Стуса побачили світ за кордоном у 1983–1990 роках: Берн (1983 рік), Гамбург

Василь СТУС

(1984 рік), Нью-Йорк (1987 рік). А найперша книжка «Зимові дерева» вийшла 1970 року у Брюсселі.

В Україні перша книжка Василя Стуса вийшла в Івано-Франківську в літературній студії «Дзвін» 1990 року. Ілюстрував її відомий Опанас Заливаха. На виставку цю книжку люб'язно представила дружина відомого музиканта Тараса Компаніченка пані Тетяна.

– Загострене відчуття справедливості Василя Стуса переходить у національну свідомість, – розповідає Дмитро Палій, заступник директора музею з наукової роботи, який, власне, і підготував цю чудову виставку разом зі своїми колегами-однодумцями. – Українське сумління в ньому нуртуватиме упродовж усього життя. Не знаходячи відповіді на болючі запитання, щодо нехтування українською мовою в тогочасній радянській Україні, заборон на свободу творчості, він доходить до стану розпуки, про що свідчать листи, просить розради в Андрія Малишка.

4 вересня 1965 року Василь Стус разом з Іваном Дзюбою та

В'ячеславом Чорноволом бере участь в акції протесту проти політичних арештів в Україні. Така акція відбулася після перегляду фільму «Тіні забутих предків» у кінотеатрі «Україна». Одразу ж його звільнили з аспірантури, а потім і з роботи в Державному історичному архіві. Працював на будівництві, кочегаром, інженером технічної інформації.

У 1971 році Василь Стус завершує третю збірку поезій «Веселий цвинтар» і поширює її нелегально у самвидаві. Пише ґрунтовні літературознавчі дослідження про творчість Павла Тичини («Феномен доби»), працює над перекладами творів Рільке, Гете, Брехта, надсилає відкриті листи до органів влади, у яких захищає В'ячеслава Чорновола, Івана Дзюбу, протестує проти обмежень свободи слова, порушень прав людини.

13 січня 1972 року Василя Стуса заарештовують КДБ і звинувачують в антирадянській пропаганді.

Вирок – 5 років таборів суворого режиму та 3 роки заслання. За цей час він підготував збірку поезій «Час творчості» та «Палімпсести». Про останню сам автор пише: «У ній – мої болі й радощі, мрії й передуми, спогади й сніння, образки життя».

У серпні 1979 року Василь Стус повертається із заслання до Києва. Вступає до Української гелісінської групи, захищає репресованих. Та недовго йому судилося побути на волі. 14 травня 1980 року Василя Стуса вдруге заарештовують і засуджують до 10 років ув'язнення та 5 років заслання на Уралі. В таборі села Кучино Пермської області він написав близько 250 поезій, які мали скласти збірку «Птах душі». Доля рукописів невідома.

У ніч з 3 на 4 вересня Василь Стус помер у карцері під час голодування на знак протесту проти свавільного ставлення до нього адміністрації табору.

Похований на цвинтарі села Борисово. 19 листопада 1989 року перепохований разом з О. Тихим та Ю. Литвином на Байковому цвинтарі в Києві.

На відкритті виставки син Василя Стуса Дмитро розповів присутнім, що всі твори його славетного батька є в мережі Інтернет, наклад його творів і книжок на сьогодні – близько мільйона. До речі, за книгу – «Василь Стус. Життя як творчість» Дмитро є лауреатом Національної премії імені Тараса Шевченка.

Завершує виставку стенд із творчістю про Василя Стуса. Є тут і дипломи вже лауреатів премії імені Василя Стуса, яку заснував Євген Сверстюк. Матеріали на виставку представлено з колекції Музею книги і друкарства України, відділу рукописних фондів та текстології, а також бібліотеки Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, Національного музею українського народно-декоративного мистецтва, архівів Дмитра Стуса, Василя Овсієнка.

«Поет – це людина. Насамперед. А людина – це, насамперед, добродій. Якби було краще жити, я б віршів не писав, а робив би коло землі.

Ще зневажаю політиків. Ще – ціню здатність чесно померти. Це більше за версифікаційні вправи!

Один з найкращих друзів – Скворода.

Василь Стус»

Жаль. Сьогодні так не вистає Василя Стуса серед нас. Тож надихаймося його словом.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ
Фото авторки

На виставці

Поезії Василя Стуса

ВСТУП ДО ПОЕМИ «СКВОРОДА»

Холоне ніч у відсвітах багряних...
Навколо – безгоміння. Вдалині
Видніють жовті німецькі вогні
Забутих селищ. На степних курганах
Уже з'явився промінь. Золотий.
На сході і на серці – неспокій.
Збудившись, тихо шепчуться гаї,
І промінь рожевіючий тріпоче,
Вже тишу розбудили солов'ї,
На мить затихли у досвітній ночі.
Вже пил здіймають череди овець
І голоси видзвонюють малечі.
Край степу – дві тополі – вдалі прийшли,
Щось довго проміж себе гомонили
Чи грались? – Золоті ловили стріли.
Похмурі тіні нишком підійшли
До шляху – вже хвилюється дорога,
І прохолода розтає волога.
Кинь затишок. Покинь свої чертоги!
Шляхи дзвенять, мов струни голосні.
Валки, валки. І чумаків пісні...
Благословляють ранок мирні боги.
А в небі, мов проміння, лунко лине
Все вище й вище – пісня солов'їна.
Привіт вам, краю рідного синам!

Уклін тобі, земля, і рідна й мила!
Зі мною ви і радощі ділили,
Невдачі теж ділили – пополам.
Тож перед вас схиляюся уклінно,
Не знаючи – гріховно чи невинно.
Нехай дитинство миттю перейшло
І юність хай проз мене прошуміла,
Крилом змахнувши – серце зберегло
І те, що завше молодо яріє,
І те, що барвно міниться лиш раз,
Але з непам'яті іскріє, мов алмаз.
Нехай на раннім я горів огні
Немудро-щедро. І в юнацькім шалі.
Розгойдані не затихали шалі
На терезах. Та молодечі дні
Мені в путі зорять дороговказом,
Щоб серце й розум йшли зі мною разом.

II
Замріяно дорога майорить
І манить око і за обрій вабить,
Де силует видніє. Звідти, мабуть,
Хтось до села, у Ковраї спить.
Скворода! Забувши давні чвари,
Він знову поспішає до Тамари.
Ось і село. У задумі ранковій
Схилились верби. Північ пізній крик
Лунає гостро. Мить – і як потік,
Прорвавши греблю, лине очманіло,
Село, збудившись, враз загомніло.

Тамарин двір уже піднявся на ноги,
Підвівшись, сквапно сон жене з очей,
Ще позіхає. Став біля порогу
Скворода й спинився. До дверей
Не доступитись. Навіть до воріт –
Це псарня панський береже живіт.

Пізній вечір
І жалі старечі
За струмком повільним
їх розмов.
За вікном – хуртечі,
І схиливши плечі,
Слухаєш хорали
Диких молитов.

Поверни мені, горличко,
зацілована солов'ями,
щоб мовчали дуби,
щоб зорі мовчали,
і мовчали жарючі перса твої.
Поверни мені ніч,
хай і крадену – нашу.
Поверни мені губ
полинову п'янку гіркоту.
Заверни у сувій
час, що сплив проміж нас,
як не щільно

ми з тобою ховались від нього,
як не добре
не пускали до себе той час.
Бачиш, сутінь пливе,
як туманна хитка лебедиця.
В шиби стукає дзьобом
сизуватий і гамірний дощ.
Поверни мені, горличко,
свій голос печальний,
як легке ластів'їне крило
і свої тугогруді обійми.

Яка любов! Минула ціла вічність,
як я любив. І марив день за днем,
що все пливе і пам'ять промине
розлуку, геть до титли й коми вивчену.
А знову йду в ту келію, між віт
журливої берези. Ждати буду
якісь незвідані чуття прибудні,
де цнота обертається на встид.
А там розлуки буде на обох,
а буде там і радості німої –
всіма грудьми відчути довгий борг
перед минулим з білим узголів'ям,
де ще струмує двійко чорних кіс
і двійко довгих рук, п'їтьмою п'яних,
і двійко уст, од пристрасті захланних,
справджують знеацька під укис
старої цноти. Під печаль і під

крило якоїсь грішниця святої,
що дарувала нам такі покої,
де спати не сором і любить – не встид,
де можна все забрати і віддати,
і серед ночі стратити межу
собі самому.
...В друга, в жінку, в матір
веде тебе за руку щедра й журна
твоя кохана.

(Ти червоно ніколи не горіла,
О пізня кульбабо! Голівка посивіла
Хитається дрімотно у півсні –
Краси останній слід. Так само навесні
Ти піднімалася, в замріянні зростала,
Ти красувалася в пишноті молодій...) Тремтить
нитками порваних надій
Прозоре павутиння... Хвилю, стій!

Йй-богу, добрий вітер!
Весна пливе у гомінких струмках,
Блищить і день, і ніч, і капелюх, і дах.
Усе всміхається, підноситься, радіє...
Блажен, проживши вік, хто так і не уміє
Читати мудрості скрижалі по складах.

Кримськими шляхами Миколи Чернявського

До 145-річчя видатного письменника і діяча національного відродження

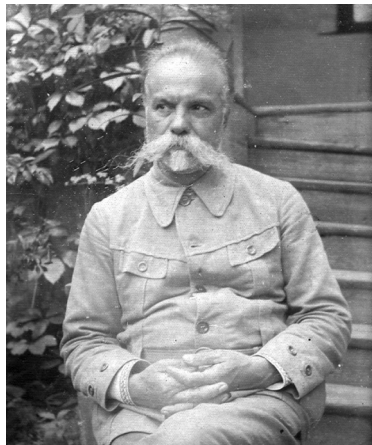
Микола Федорович Чернявський народився в Донецькому степовому краї.

3 січня 1868 року (с. Олексіївка Торська) здобув духовну освіту і понад десятиліття працював у Бахмутському духовному училищі викладачем музики і духовного співу.

Знявшись у великий світ, подався спершу на Чернігівщину, а потім на тривалі роки осів у степовій приморській Херсонщині. Займаючись статистикою та громадською і просвітницькою діяльністю весь цей час не поривав із поезією та красним письменством. Із дореволюційних часів не було майже жодного підручника: української читанки, декламатора, хрестоматії з української літератури, де поряд із творами П. Куліша, С. Руданського, І. Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського, Х. Алчевської, О. Кониського, С. Черкасенка не було оповідання чи поезії Миколи Чернявського.

Упродовж останніх дореволюційних десятиліть в українських часописах «Зоря», «ЛНВ», «Киевская старина», «Нова громада», «Вік», «Рада», «Громадська думка», «Українська хата» тощо, постійно з'являлися численні поезії (понад 1000) і оповідання талановитого майстра. Він видає перших поетичних збірок у Донбасі, кількох літературних альманахів – публікацій молодих талановитих авторів.

Залишилось численне листування між М. Ф. Чернявським та І. Я. Франком, Лесею Українкою, М. Коцюбинським, Б. Грінченком, Є. Чикаленком, Х. Алчевською. Він перебував у дружніх стосунках із М. Ф. Комаровим, братами Єфремовими, Д. І. Яворницьким, О. Левицьким та багатьма іншими діячами українських національних змагань, а за радянських часів із літературознавцями

Микола Чернявський (1868–1938)

(М. Плевако, О. Дорошкевич, М. Зеров тощо), молодими письменниками розстріляного українського відродження.

Сам став жертвою жорсткої тоталітарної системи. Його життя обірвалось з 19 на 20 січня 1938 р., а не в 1946 році, як це до сьогодні стверджується окремими дослідниками. (Див. про точну дату смерті в статті «Засуджений до розстрілу» В. Черепкова // Літературна Україна. – 2006 р. – № 5 та ін.)

У травні 2011 року в Сонячногірську (під Алуштою) відбулися перші літературні читання: «М. М. Коцюбинський і сучасність». Організатор В. В. Навроцький, ялтинський краєзнавець, доктор медичних наук, запросив серед інших науковців В. О. Дорошкевича та І. Т. Курп'янова, батьки яких (учені-літературознавці) свого часу підтримували дружні стосунки з сім'єю Коцюбинського, досліджували його творчість, інших українських митців: Т. Шевченка, С. Руданського, М. Чернявського.

На конференції мною було оприлюднено розвідку: «Земляки-катеринославці: Михайло Комаров і Микола Чернявський у творчій долі Михайла Коцюбинського». На той час я ще не досягнув у повному обсязі тему:

«Море і Крим у літературному доробку Миколи Федоровича Чернявського».

Сьогодні багато кримчан добре знають якщо не про відвідини письменником Криму в 1927 році, то про його поетичний цикл «Крим».

Відвідини Алушти, Ялти та Симеїза, музеїв М. Бекетова, Лесі Українки, М. Коцюбинського та А. Чехова, ознайомлення з кримською тематикою поезій М. Костомарова, С. Руданського, О. Кониського, Лесі Українки, Х. Алчевської, В. Сосюри, М. Зерова дало нам розуміння того, що «живий тут кожен їхній слід», що помітним серед них залишається і поетичний слід М. Чернявського.

Згодом постали запитання: а хто зустрічав Миколу Федоровича на Ялтинській пристані, хто його супроводжував по Криму тоді, в 1927 році? Чи це був хтось із Ялти, Коктебеля чи Керчі, наприклад, Кесар Білило-Білиловський?

*Вона (Ялта) була уся в димах,
У мутно-синьому тумані,
А коло моря на домах,
Блищали сонця блики п'яні,
Красою п'яні...*

Унікальний поетичний цикл «Крим», повністю вміщений у Х зібранні творів М. Чернявського (Харків, 1931), є детальним дороговказом його Кримськими шляхами, описом чарівних куточків і місць, де побували видатні особистості.

...Ось Фіолет і монастир нагірний...

Ось Айя, Форос...
З-за хмар Ай-Петрі виступа...
Або «припав до моря Аюдаг...», «Карасан», «Кучук Ламбат», «Партеніт», «Пушкін в Карасані...», роздуми про імператорську династію (Лівадія) тощо.

У Коктебелі того ж самого 1927 року поет сфотографувався на пам'ять (копію світлини подарувала донецькому літературознавцю і досліднику літературного Криму В. Олєфіренку онука письменника).

На жаль, кримські краєзнавці не дають відповіді на ці та деякі інші запитання. Дослідниця з Ялти Ксенія Лобачова, яка теж брала участь у нашій читацькій конференції в Сонячногірську 15.05.2012 року, висловлює цікаве припущення, що Микола Фе-

дорович, тоді, в далекому 1927 році, в Ялті, не міг не відвідати могили Степана Руданського і наводить цікаві аргументи на користь цього.

Вона підготувала оригінальне дослідження «До перекладів «Слова о полку Ігоревім» Степаном Руданським і Миколою Чернявським» і надіслала його на ювілейну конференцію «Пам'яті видатного діяча українського відродження», що відбулася 14.12.2012 р. на Дніпропетровщині (сміт Межова). Такі конференції на честь 145-річчя поета і письменника М. Чернявського готуються в м. Добропіллі (батьківщина письменника), м. Красноармійську (Донеччина) та самому Донецьку, що відбудуться в пам'ятні січневі дні. Доречно

Читацька конференція в Сонячногірську

ки отримали унікальну працю М. Чернявського з історії раннього християнства часів Римської імперії (перевидання книги 1913 року). В ній, між іншим, відображене і християнське життя в тогочасному Криму.

Отже, подорож кримськими шляхами М. Чернявського продовжується, як і набирає сили повернення до читача «забутої» багатогранної творчості, поетичної і прозової, публіцистичної і філософської славного сина України – Миколи Чернявського, його життєствердуючої унікальної особистості.

Петро БОБЕЦЬ,
історик-краєзнавець,
сміт Межова
Дніпропетровщина

Знаю я, моє не згасне ім'я...

*«Знаю я, моє не згасне ім'я
На прийдешній, сонячній путі, –
Кров свою віддав пісням своїм я,
Що мене продовжать у житті»*

Передчуття славетного українського поета Володимира Сосюри збулося, і час від часу певні події мимоволі нагадують нам ці чи інші рядки його проникливої лірики.

У місті Дебальцеве на Донеччині відбувся конкурс на кращий ескізний проект пам'ятника славному землякові. Символічно, що цей важливий і очікуваний захід відбувався 9 листопада, у День української писемності та мови. Адже, як сказала у своєму виступі на урочистому відкритті конкурсу

заступник голови журі, директор Донецького обласного художнього музею Галина Чумак: «Володимир Сосюра найбільш ліричний і найбільш український серед українських поетів нашого часу. Це йому належать чарівні рядочки: «Так ніхто не кохав. Через тисячі літ лиш приходить подібне кохання». Чудово, що в дуже романтичному місці, в центрі Дебальцевого буде пам'ятник поету і сквер його імені. Сюди приходять молоді люди, згадують його вірші, і світ їхніх особистих почуттів ставатиме глибшим і яскравішим. Цей конкурс – свято для мене».

У Дебальцевому буде пам'ятник славетному уродженцю

Ескіз пам'ятника Володимиру Сосюрі

міста. Про це мріяв і з хвилюванням говорив, що конкурс – важливий крок до її здійснення – гість події – правнук поета Олексій Сосюра. Він їхав з Києва з почуттям, що сьогодні, як завжди, коли буває в цих краях, ніби зустріне з прадідом Володимиром, з юністю рідної людини і великого поета.

*«Донеччино моя, твоїх вітрів дихання
Я відчуваю знов і знов, як в ті далекі дні,
Коли квітки в росі солодкого світання
Над голубим Дінцем всміхалися мені»*

На конкурс були представлені 7 різних макетів та ескізів пам'ятника. Кращим визнано проект скульптора із Запоріжжя, члена Національної спілки художників України Бориса Чака. Переможець розповів, що перечитував твори, біографію поета, коли працював над

проектом, ідей було багато. Та коли приїхав до Дебальцевого, побачив місцевість, де буде споруджено пам'ятник, остаточно вирішив, як він має виглядати. Сосюра стоїть і натхненно читає вірші.

Голова журі, заслужений художник України, скульптор Петро Антип відзначив, що саме у скульптурному портреті роботи Бориса Чака кожен побачить поета, авторові вдалось створити романтичний образ.

Організатори та ініціатори конкурсу – відділ культури та виконком Дебальцівської міської ради планують зробити ще багато цікавих, захоплюючих заходів для вшанування пам'яті видатного земляка. І вміють робити це яскраво, талановито.

Лариса БОНДАРЕНКО
Фото Валентини ПОКОРЧАК

з 21 до 27 січня 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)
 22 – П. Чайковський «Лебедине озеро»
 23 – Дж. Россіні «Попелюшка»
 24 – М. Скорик «Перехрестя»
 25 – Дж. Верді «Травіата»
 26 (19.00) – М. Лисенко «Наталка Полтавка»
 27 – Вечір балету до 80-річчя від дня народження
 з. а. В. Денисенка
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)
 25 – В. Шекспір «Буря»
 26 – А. Чехов «Жона є жона...»
 27 – І. Карпенко-Карий «Мартин Боруля»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
 27 – Morituri te salutant (за В. Стефаніком) **прем'єра**
 Вартість квитків: 20–250 грн.

У приміщенні театру

24 – Вій (спільний проект театрів Vidy-Lausanne і «Дах»)

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)
 21 – Ж. Б. Мольєр «Уявно хворий» **прем'єра**
 22 (19.00) – Ж. Ф. Реньяр «Шаленство кохання» **прем'єра**
 24 – А. Чехов «Вишневі сад»
 25 – Леся Українка «У полоні пристрастей»
 (Камінний господар)
 26 – А. Крим «Заповіт цнотливої бабця»
 27 (12.00) – «Сто п'ята сторінка про кохання»
 27 (19.00) – Р. Харвуд «Квартет»
Нова сцена
 26 (12.00) – Н. Птушкіна «Пізанська вежа»
 26 (18.00) – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
прем'єра
 27 (18.00) – Н. Ерпулат, Й. Хіллє «Скажена кров»
Сцена «Під дахом»
 24 – І. Бауершима «JULIA@ROMEO.com»
 («Norway. Today»)
 25 – «Шлюби укладаються на небесах...» (за Л. Толстим)
 26 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
 27 – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»
 Початок вистав о 20.00
 Вартість квитків: 10–200 грн.
У приміщенні театру
 23 – М. Дурненков «Найлегший спосіб кинути
 курити» (Харківський театр 19)
 Вартість квитків: 80–250 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)
Основна сцена
 22 – О. Островський «Не все коту масляна»
 23 – І. Тургенєв «Найвище благо у світі»
 24 – І. Шоу «Так скінчилося літо...»
 25 – Ш. де Лакло «Небезпечні зв'язки»
 26 – О. Мардань «Черга»
 27 – Г. Бюхнер «Карнавал плоті» **прем'єра**
 Вартість квитків: 40–120 грн.

Мала сцена

22 (19.00) – А. Крим «Дзвінок з минулого»
 23 (19.00) – М. Коляда «Дні пролітають зі свистом...»
 25 (19.00) – Л. Піранделло «Трохи вина, або 70 обертів»
 26 (15.00) – А. Чехов «Три сестри»
 27 (15.00) – Н. Птушкіна «Ти, якого любить душа моя...»
 Вартість квитків: 80–100 грн.

Вільна сцена

www.vilnascena.kiev.ua

Вул. О. Гончара, 71, тел. 486-80-40
 25 (20.00) – О. Єрнев «Вечір з гарненькою
 та самотньою» **прем'єра**
 26 (19.00) – «Жінка з минулого» (за Р. Шиммельпфен-
 нінгом)
 27 (19.00) – «Безхребетність» (за І. Лаузунд)
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30

22 (19.00) – Й. Штраус «Летюча миша»
 23 – І. Кальман «Містер Ікс»
 24 – П. Абрахам «Бал у Савойї»
 27 – Й. Штраус «Циганський барон» **прем'єра**
 Вартість квитків: 20–150 грн.
У приміщенні театру
 26 – Любов завдовжки у ніч

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)
 22 – Л. Костенко «Інкрустації»
 23 – Х. Майорга «Любовні листи до Сталіна»
 24 – Т. Івашенко «Empty trash» (Спалюємо сміття)
 25 – А. Чехов «Дядя Ваня»
 26 – Я. Гловацький «Четверта сестра»
 27 – А. Крим «Квартет для двох»
Камерна сцена
 22 – І. Карпенко-Карий «Наймичка»
 23 – К. Малініна (за Г. Маркесом)
 «Очі блакитного собаки» **прем'єра**
 25 – А. Б. Вальєхо «У палаючій пітьмі»
 27 (14.00) – Ф. Шмідт, Г. Штаудахер «КомА»
прем'єра
 Вартість квитків: 30–90 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16
 24 (19.00) – С. Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта»
 25 (19.00) – Київ Модерн-Балет: «Кармен. TV»
 (на музику Ж. Бізе)
 26 (12.00) – М. Римський-Корсаков
 «Ніч перед Різдвом»
 27 (12.00) – П. Чайковський «Лускунчик»
 Вартість квитків: 20–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛІПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19
 25 (12.00) – Г. Чеховський «Король Дроздобород»
 26 (13.00) – А. Чубарова, І. Єгорова «Королівна
 фантазерів» **прем'єра**
 26 (19.00) – Леся Українка «Лісова пісня»
 27 (12.00) – Я. та І. Златопольські
 «Ярмарковий гармидер»

Мала сцена

26 (11.00) – К. Драгунська «Догори дригом»
 27 (11.00) – С. Козлов «Зеленими пагорбами
 океану»
 27 (19.00) – А. Курейчик «Обережно, жінки!»
 Вартість квитків: 30–50 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akadempuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08
 26 (11.00) – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
 26 (13.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
 26 (15.00) – Є. Шварц «Попелюшка»
 26 (17.00) – Н. Гернет «Чарівна лампа Аладдіна»
 27 (11.00) – В. Лівшиць, І. Кичанова
 «Тасмичний гіпопотам»
 27 (13.00) – М. Астрахан, Є. Жуковська
 «Нові пригоди Піфа» **прем'єра**
 27 (15.00) – Я. Мірсаков, М. Туровер
 «Про сміливе Поросятко»
 27 (17.00) – Б. Захoder, В. Климівський «Дюймовочка»
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Мировіська, 1, тел. 513-15-00
 26 – Г. Усач «Білосніжка» **прем'єра**
 27 – Г. Усач, С. Єфремов «Троє поросят»
 Початок вистав об 11.00 та 13.00
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.koleso.teatr.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22
 25 – «Пристрасті доми пана Г.-П.» (за Оленою Пчілкою)
 26, 27 – І. Тургенєв «Місяць на селі»
Камінна зала
 23, 24 – Р. Шиммельпфенніг «Золотий дракон» **прем'єра**
 Вартість квитків: 40–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89
Театральна вітальня
 23 – Т. МакНеллі «Я – Марія Каллас»
 24 – О. Петров «Ніч для двох»
 26 – А. Крим «Лист Богу» **прем'єра**
 Вартість квитків: 50–70 грн.
У приміщенні Малої зали Палацу мистецтв «Україна»
 22 – В. Станілов «Опера мафіозо»
 23 – М. Гоголь «Мертві душі»
 24 – О. Вампілов «Минулого літа в Чулимську»
 25 – А. Крим «Звірки беруться діти?»
 26 – К. Гольдоні «Трактирниця»
 27 – Б. Акунін «Дзеркало Сен-Жермена»
 Вартість квитків: 70–90 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 146, тел. 272-41-88
 21 – Л. Хохлов «Довершений Чарлі»
 22 – Є. Чуприна «Цветаєва ± Пастернак»
 23 – О. Миколайчук-Низовець «Ассо та Піаф»
 24 – Тельнюк: Сестри «Дорога зі скла»
 (пісні на вірші О. Забужко)
 25 – Ю. Еділіс «Клеопатра» **прем'єра**
 26 – П. Шеффер «Летіс та Лавідж»
 27 – В. Аїм «Випадкове танго»
 Вартість квитків: 50–150 грн.
Мікросцена
 Вул. Ярославів Вал, 16
 23 – В. Сигарєв «Депо Північне»
 24 – М. Булгаков «Маргарита»
 26 – Х. Левін «Холостакі і холостячки»
 Початок вистав о 19.30
 Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83
 26 – «Дон Гуан. Пантоміма для розумників»
 (за О. Пушкіним)
 27 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 Вартість квитків: 50–60 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50
 24, 25 (19.00) – Наше Різдво **прем'єра**
 26, 27 (18.00) – Е.-Е. Шмітт «Розпусник»
 Вартість квитків: 80 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ТЕАТРАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА ІМЕНІ ЛЕСЯ КУРБАСА

www.kurbas.org.ua

Київ, вул. Володимирська, 23в, тел. 279-50-69
 25, 26 – А. Яблонська «Сім'я. Сцени»
 (Київський театр «Відкритий погляд»)

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50
 23 (19.00) – А. Герні «Листи кохання»
 27 (17.00) – О. Гельман «Лавка»
 Вартість квитків: 50 грн.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

www.nut.kiev.ua

Вул. Михайлівська, 24ж, тел. 279-32-78
 25 – Н. Уварова «Шахрайки?.. Лесбійки?!
 Красуні!»
 26 – О. Зверліна «Тільки ім'я в застиглому повітрі...»
прем'єра
 27 – «Три анекдоти на одну тему»
 Вартість квитків: 70 грн.
Театр «Божья коровка»
 26 – Н. Уварова «Фізкультура для Баби-Яги»
 27 – С. Козлов «Як Левенятко і Черепаха співали
 пісню»
 Початок вистав о 12.00 та 14.00
 Вартість квитків: 40–60 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР-СТУДІЯ «МІСТ»

www.teatr-mist.org.ua

У приміщенні культурного центру видавництва «Смолокип»
 Вул. Межигірська, 21, тел. 230-25-09
 25 (19.00) – Н. Неждана «Той, що відчиняє двері»
 26 (15.00) – Г. Бариллі «Він подзвонить ще...»
 У приміщенні Театрального центру Києво-Могилянської
 Академії «Пасіка»
 Вул. Іллінська, 9
 27 (16.00) – В. Гомбрович «Івонна –
 принцеса Бургундії»
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР «БРАВО»

www.teatr-bravo.kiev.ua

Вул. Олеся Гончара, 79, тел. 486-40-22
 22 – М. Камолетті «Метелики, що токують»
 23 – А. Рейно-Фуртон «Я – чоловік передбачливий!»
 24 – Н. Птушкіна «Моя дружина йде до італійця»
 25 – Н. Птушкіна «Одружіться зі мною»
 26 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласер «Чоловічий рід, одина,
 або Не вір очам своїм»
 27 – Ж. Марсан «Успіх? Скандал? Триумф!!!»

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК
ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86
 21 – Камерний ансамбль «Київ», Т. Рой (флейта)
 22 – В. Чікіров (ліричний баритон), з. а. Бурятії
 Л. Реутова (ф-но), н. а. І. Калиновська (орган)
 23 – Ансамбль класичної музики імені Б. Лятошинсь-
 кого
 24 – З. а. М. Ліпінська (меццо-сопрано), з. а. Бурятії
 Л. Реутова (ф-но), н. а. В. Кошуба (орган)
 25 – Національний ансамбль солістів «Київська
 камерата», П. Генрі (диригент) Великобританія,
 В. Балаховська (орган)
 26 – Н. а. О. Басистюк (сопрано), Г. Бубнова (орган)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

22 – Фольклорний ансамбль «Крилиця»
 23 – Національний камерний ансамбль «Київські
 солісти», К. Шарапов (скрипка), О. Лагоша
 (альт)
 24 – Н. а. Л. Марцевич (ф-но)
 25 – Академічний симфонічний оркестр НФУ, н. а. Росії
 Е. Вірсаладзе (ф-но) Росія
 26 – Абонемент № 8. «Чарівна гітара». А. Чакі (гітара)
 Угорщина
 27 – Абонемент № 6. «Скрипкова музика».
 М. Почекін (скрипка) Росія, О. Полянський (ф-но)

Примітка.

У репертуарі можливі зміни
Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

Олександра ТЕЛІЖЕНКО

Основи національної культури

(Продовження. Поч. у № 43, 2012)

ТРИПІЛЬСЬКА КУЛЬТУРА

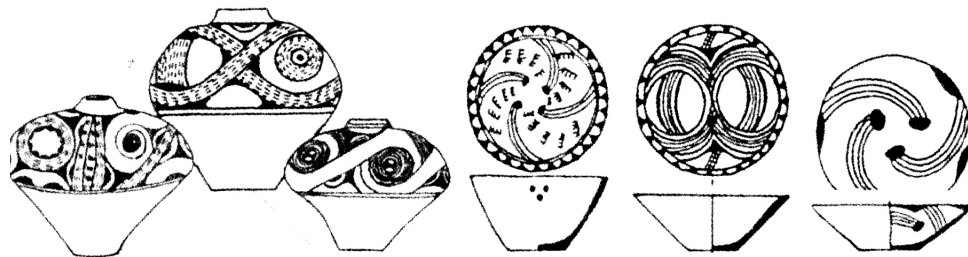
Хліборобство. Це була країна хліборобів-оріїв, які щільно заселили землі між Дніпром і Дністром на величезній території нинішньої України. Тепер це родючі, найкращі чорноземи в Європі. Можливо, стали вони найкращими і найродючішими якраз унаслідок багатотисячолітнього розумного господарювання наших предків. Хліборобство було для трипільців священним. У розписах посуду колосок чи зернина набуває значення планетарного узагальнення: виростає із самого Сонця і зображається триєдиною, єднаючи собою Небо і Землю. Такого величю і ємного образу не витворила жодна інша культура. Схоже, трипільці не знали страху смерті. Людина-небіжчик уподібнювалася «сімені», вкинутій у землю зернині. Магічні обрядодії, пісні, танці закликали їх до весняного воскресіння. Трипільці володіли таємничими силами світу потойбічного,

невидимого, уміли з ними співіснувати і навіть користувалися їхньою допомогою.

Ці традиційні знання та психологічні установки яскраво простежуються в українському етносі, в його обрядодіях та фольклорі в пізніші часи: в козацьку добу, зокрема, і аж до початку ХХ століття.

Світогляд. Трипільці-орії володіли основами макро- та мікрокосму, будуючи на цих знаннях та енергіях свою діяльність і життя, знали зодіакальне дагування, енергетичні центри організму, успішно застосовуючи їх на практиці. Духовними провідниками були волхви. Культурі втілення базувалися на знанні світового буття, на проникненні в його глибини, на володінні безконечною всеосязністю його процесів.

У Трипільлі існував культ Жінки-Матері, про що свідчать численні жіночі фігурки, знайдені під час археологічних розкопок. То був час матріархату. Жінка очолювала увесь великий рід, була жрицею, володіла законами магічної енергетики.

Орнаментация та форми трипільського керамічного посуду періоду розквіту трипільської культури

Серед міфологічних вірувань і культів трипільців простежується віра в жіноче божество, богиню Праматір і божество у постаті бога Бика, як втілення Тельця – головного зодіакального знаку епохи, правителя Неба.

Вода і Сонце (втілення Вогню) шанувалися як життєтворчі стихії, від яких залежала родючість поля (землі-матері) і Матері людського роду. Весь уклад життя хліборобів-оріїв пов'язаний з космічними ритмами, з колообігом функціонування Сонячної системи, планет, галактик. Це було суттю, основою їхніх вірувань, міфів, релігії, механізмами нормативних втілень яких у щоденне життя були свята, обряди, танці, пісні. Рух життя за сонячним Колом був священним законом, заданим небом, проявом косморуку і сутністю світогляду, що виявлялося у всіх сферах життя та творчості.

Трипільці створили унікальне мистецтво, переповнене сакральними символами, космічною енергетикою, живим діалогом із силами світового розвитку. В орнаментах Трипільля присутні закономірності, що тримають суть життя, матрицю світоустрою: єдиність, парність, триєдність, чотиричастинність, семичинність. Світ знає Трипільля за унікальною мальованою керамікою, проте не менш розвинутим було ткацтво і декоративний розпис.

Космогонічна віра трипільців переросла в оригінальну демократичну релігію.

Про це свідчить наявність храмових споруд, зокрема, існує навіть розписна керамічна модель храму із Володимирівки (4100–3800 рр. до н. е.)

Вплив економічних і духовних здобутків трипільців був очевидним на території близьких і віддалених територій: Малої Азії, Балкан, Дунаю, Кавказу, Китаю. Трипільська цивілізація вплинула на становлення Шумеру. На території України продовження цих традицій простежується і дотепер у хліборобстві, народному житлобудівництві, піснях і т. д. Генна пам'ять народу дивовижно стійка.

За радянських часів офіційна історична наука не визнавала трипільців предками українців, проте серед українських істориків існувала досить вагома система доказів визначної ролі трипільської культури у формуванні сучасного населення України. Це насамперед висновки Вікентія Хвойки, наукові дослідження Віктора Петрова, Омеляна Портицького, Вадима Щербаківського, Миколи Суслопарова, Валентина Даниленка, Григорія Василенка та інших, а також новітні – Юрія Шилова, Вадима Мицика.

Історики незалежної України вже сміливо доводять спадкоємність трипільської, протослов'янської, праслов'янської та праукраїнської культур.

(Далі буде)

Міністерство культури України з глибоким сумом сповіщає, що 11 січня 2013 року на 102-му році життя помер

Ростислав Володимирович БАБІЙЧУК

Міністр культури Української РСР у 1956–1971 роках, заслужений працівник культури України, кавалер чотирьох орденів Трудового Червоного Прапора, володар орденів князя Ярослава Мудрого IV та V ступенів. Неординарна людина та визнаний фахівець Ростислав Володимирович завдяки своїй професійній діяльності залишиться знаковою постаттю культурної галузі країни.

Ростислав Володимирович Бабійчук – людина надзвичайного життєвого досвіду, визнаних професійних здібностей та щирих людських якостей. Він народився 14 лютого 1911 року в м. Кишинів (Молдавія). Свою трудову діяльність розпочав 1930 року, працював у різних галузях народного господарства. З 1955 року по 1956 рік Ростислав Бабійчук працював першим заступником, а в 1956–1971 роках – Міністром культури Української РСР. Перебуваючи на цій посаді, Ростислав Володимирович забезпечив ефективне функціонування культурної галузі України. У цей період створено цілий ряд художніх колективів, осередків культурно-просвітницької роботи. Набуває творчого розквіту діяльність таких видатних українських майстрів як П. Вірського, С. Турчака, А. Авдієвського, С. Данченка і багатьох інших. Була проведена велика робота для підвищення рівня підготовки кваліфікованих кадрів у системі навчальних закладів культури і мистецтв. Успішно реалізувалися плани гастрольної діяльності на території Радянського Союзу та за його межами.

З 1971 року Ростислав Володимирович пішов на пенсію, але продовжував бути активним громадським діячем, життя якого тісно пов'язане з культурною сферою України. Надзвичайно цікава та ерудована людина, він залишався високим професіоналом та користувався великою повагою серед колег та працівників галузі.

Світла пам'ять про Ростислава Володимировича збережеться в серцях усіх, хто його знав. Висловлюємо щирі співчуття рідним, друзям, колегам.

Міністерство культури України

Міністерство культури України, вся мистецька громадськість з глибоким сумом зустріла звістку про смерть художнього керівника та головного диригента заслуженого академічного Буковинського ансамблю пісні і танцю

Андрія Миколайовича КУШНІРЕНКА

11 січня 2013 року пішла з життя чудова людина і талановитий митець. Ім'я Андрія Миколайовича добре відоме серед музичної громадськості нашої країни. Під керівництвом А. М. Кушніренка заслужений академічний Буковинський ансамбль пісні і танцю гідно презентував українське мистецтво в багатьох країнах світу, зокрема у Фінляндії, Англії, Японії, США, Франції, Мексиці, Аргентині та інших.

Ним зібрано понад тисячу українських народних пісень та інструментальних мелодій у різних регіонах України.

Особливу увагу заслуговує його композиторський талант. Андрій Миколайович є автором одноактної опери «Буковинська весна», музики до героїко-романтичної драми С. Снігура «Полум'я», кантати на власні слова «Молюсь за тебе, Україно», пісень «Дума про Сагайдачного», «Ранок Верховини» та інших.

Ім'я Андрія Миколайовича Кушніренка назавжди залишиться в історії вітчизняної культури, як приклад безмежної відданості, високого служіння народу України. Висловлюємо щирі співчуття рідним, близьким, друзям та колегам покійного.

Міністерство культури України

У ніч з 8 на 9 січня 2013 р. на 69-му році життя перестало битися серце народного артиста України –

Валерія Олександровича БЕССАРАБА

Це був один із найцікавіших та визначних акторів вітчизняної сцени і кіно, майстер яскравого малюнку, що блискуче поєднував у своїй творчості високу трагедію і точність психологічної характеристики персонажа з рідкісним комедійним обдаруванням.

Народився Валерій Олександрович 18 серпня 1944 року в м. Москва. Закінчив у 1965 році акторський факультет Київського державного інституту театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого та з 1966 року служив у Національному академічному театрі російської драми ім. Лесі Українки.

Створені В. О. Бессарабом численні (майже 100) образи на сцені та екрані, телебаченні і радіо є взірцем високого, неосяжного професіоналізму, відданого служіння мистецтву. Варто згадати його помітні, глибокі ролі у таких виставах як «Діти Ванюшина» С. Найдюнова, «Віяло» К. Гольдоні, «Як важливо бути серйозним» О. Уайльда, «Сподіватися» Ю. Щербака, «І відлетимо з вітрами» М. Зарудного, «Лихо з розуму» О. Грибоєдова, «Хижаки» О. Писемського, «ТБЕЖ» Б. Нушича, «Сава» Л. Андрєєва, «Молоді роки короля Людовіка XIV» О. Дюма.

Багатьом кіноглядачам В. О. Бессараб запам'ятався і полюбився завдяки фільмам «Ключі від неба», «На київському напрямку», «Місяць травень», «Бухта Олени», «Здрастуй, Гнате».

За заслуги в розвитку вітчизняного театрального та кіномистецтва В. О. Бессараб у 1987 році був удостоєний почесного звання «Народний артист України».

Останні 16 років із-за тяжкої хвороби актор не виходив на сцену, але створені ним образи назавжди залишаться у серцях багатьох шанувальників його таланту. Ім'я Валерія Олександровича Бессараба золотими літерами увійшло в літопис вітчизняного театру та кінематографа, як приклад безмежної відданості, високого служіння народу України.

Висловлюємо щирі співчуття рідним, близьким, друзям, усьому колективу театру. Світла і вічна йому пам'ять.

Міністерство культури України

Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Блават – синя волошка; назва старовинної шовкової тканини синього кольору або взагалі назва шовку.

Благовіст – дзвоніння перед початком церковної відправи, служби.

Благословення – старий звичай дозволу, згоди, схвалення, виражається через «благословення». Проказування молитви, побажань. Споконвіку благословляє у родині найстарший. У церковному обряді особливо благодійне особисте єпископське благословіння. У весільній обрядовості цього просять від Бога та батька-матері: «Благослови, Боже, і отець, і мати».

ВІД ДІДІВ-ПРАДІДІВ

«А той третій празник – Святе Водохреще. Радуйся!» Радіймо, веселіться та святкуймо, адже незабаром «прийде Іван Предтеча та забере свята на плечі». А там далі, «після Предтечі, хто не робитиме – того б'ють у плечі». Усьому – своя пора. А кожній порі – свої традиції, звичаї та обряди.

18 січня – Голодна кутя, голодний Святвечір. Зазвичай, цього дня говіли, тобто, не їли до того часу, доки наступного дня освятять воду в річці. Тому цю кутю називають «голодною». На вечерю готували пісні страви – смажену рибу, вареники з капустою, гречані млинці на олії, кутю та узвар. Після вечері виносили з хати Дідух і запалювали його на вигоні або в садку – пускали його «на теплий дух». Цим «палили зимового кожуха» та закликали весняне тепло. А жар з багаття дівчата відносили на город – «щоб огріки родилися». Колись цього вечора «закликали мороз». Перед тим, як сісти за стіл, господар брав ложку куті, підходив із нею до вікна та казав тричі: «Морозе, морозе,

йди до нас кутю їсти». Далі промовляв: «А як не йдеш, то й не йди ні на жито, ні на пшеницю, ні на всяку пашницю!» Забавою для дітвори було сидіти біля вікон та разом з батьком щосили закликати мороз. Старші хлопці після вечері виходили на вулицю «проганяти кутю»: розбивали горщики об ворота, або ж, у кого були рушніці, стріляли в повітря тричі. За переказами, колись на Запорозькій Січі «проганяли кутю» з такою стріляниною, що в довколишніх селах полякалися, вирішили, що війна. А наступного дня, коли святити воду в річці, козаки приволокли ще й пушки до річки. Ото «проганяли кутю»!

19 січня – Водохреще, Йордана. У тих селах, де є церква, святять воду. Якщо тримається мороз та лід міцний, вирубують хрест на льоду та ставлять поруч з ополонкою. Поливають його буряковим

соком (червоний колір – символ крові). Після завершення служби в церкві священник та прихожани йдуть до річки, священник освячує воду. Деінде цього дня також «проганяють кутю», а тому можна почути стрілянину. Випікають печиво у формі хреста. Колись господині до Водохреще намагались не полоскати білизну у річці – «бо там ще чорти сидять і можуть вчепитися». Хрещенська вода, особливо вечірня, вважається цілющою – «сильна на всяке лихе око». Дівчата в таку воду клали коралі та вмивалися нею – «аби щоки були рум'яні». А господарі цією водою освячували хату, хліви, обори, комори та стайні.

20 січня – Івана Хрестителя, Предтечі. Жінки діставали свої кужелі, які були захищені на святки. Але ще до роботи не бралися, а йшли в шинок, сходились, як-то кажуть, «по кутках», або ж

«по юродству», пили, гуляли, співали – з наступного дня їх чекає, окрім роботи по господарству, вже й прядіння, шиття та вишивання. Адже «прийшов Предтеча та забрав свята на плечі».

21 січня – Різдвяний день, Опанаса, Пів-Івана. «Пів-Івана полоще ложки». Цей день святкують жінки, хоча і чоловікам дозволяється. Літні жінки прикрашали свої гребені, ходили з ними від хати до хати, потім збиралися в одній з осель за святковий стіл. За днями тижня цей день завжди співпадає з Різдвом. Вважається, що саме сьогодні завершуються Різдвяно-новорічні свята. А ті, хто вже завбачав погоду на прийдешнє літо, казали: «Який Опанас-Омелько, таке й літєйко».

22 січня – «Зимова днина така – суди тень, туди тень, та й минув день».

23 січня – Маркіян, Гриць-літозаживач. «Який день – таке й літо».

24 січня – Феодосій-тепляк. «Феодосієве тепло – на ранню весну пішло». Як на мене, то хоч на весну, хоч на літо, на осінь, а чи на зиму – аби при здоров'ї та добрі.

ІМЕННИКИ ЗА ПРАВОСЛАВНИМ КАЛЕНДАРЕМ

18 січня – День янгола: **Аполлінарій, Григорій, Йосип**.

19 січня – День янгола: **Іван**.

20 січня – День янгола: **Іван**.

21 січня – День янгола: **Григорій, Омелян, Опанас, Антон**.

22 січня – День янгола: **Полієвкт, Пахомій, Іона, Пилип, Петро**.

23 січня – День янгола: **Григорій, Павло, Макар, Анатолій, Антипа, Феофан**.

24 січня – День янгола: **Феодосій, Анастасія, Михайло, Федот**.

Підготувала
Тетяна ШНУРЕНКО

ІНФОРМАЦІЯ СЛУЖБИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Шановні наші Читачі і Передплатники!
Наші видання виходять регулярно
і запланованими тиражами

У продажу журнали «Театральний Київ» (січень) «Українська культура» № 1–2, «Пам'ятки України» № 1, «Музика» № 6 і «Український театр» № 6.

Наші видання можна придбати в кіосках «Преса» міста Києва, книжкових магазинах Києва, Львова, Харкова, Одеси, Чернівців, поштових відділеннях Київської області та обласних центрів. Також усі наші видання можна придбати в редакції.

УВАГА! ПЕРЕДПЛАТИТИ НАШІ ВИДАННЯ МОЖНА З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії ви можете за адресою: <http://presspoint.ua>. Така послуга можлива в будь-якій країні світу.

Наші телефони: (044) 498-23-64, моб. (067) 394-97-21, 386-56-63.

Газета «Культура і життя»
№ 3 (4523), 18 січня 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Генеральний директор **Олеся БІЛАШ**

Головний редактор **Людмила ГНАТЮК**

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України **60969**

Склад Видавничої ради

Олеся Білаш – генеральний директор видавництва; **Віктор Вечерський** – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; **Максим Бударін** – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; **Олена Воронько** – начальник відділу театрального мистецтва Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; **Ольга Дарибогова** – начальник управління міжнародного співробітництва; **Оксана Іонова** – заступник начальника управління стратегічного планування

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2013 р.:

квартал – 42,21 грн

півріччя – 82,77 грн

рік – 164,34 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театральний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; **Євгенія Крутоголов** – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; **Іван Мечков** – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; **Лариса Нікіфоренко** – начальник відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; **Лариса Петасюк** – начальник управління правового забезпечення; **Олена Чередніченко** – завідувач сектору інформаційно-аналітичної роботи та зв'язків з громадськістю відділу забезпечення роботи міністра; **Людмила Чумакова** – заступник начальника управління справами – начальника відділу взаємодіями з

Верховною Радою; **Михайло Швед** – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник управління мистецтв; **Віктор Пасак** – заступник генерального директора видавництва; **Оксана Гайдук** – головний редактор журналу «Українська культура»; **Людмила Гнатюк** – головний редактор газети «Культура і життя»; **Ольга Голинська** – головний редактор журналу «Музика»; **Наталія Потушняк** – головний редактор журналу «Театральний Київ»; **Надія Соколенко** – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка **Сергія Задворного**
Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції.
Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця.
© «Культура і життя»

Наклад 3000

Ціна договірна